

Přirozený svět B - četba I

Ladislav Hejránek

◆ bytový seminář, česky, vznik: 18. 9. 1985

◆ private seminar, Czech, origin: 18. 9. 1985

Přirozený svět B - četba I [1985]

[strojový, neredigovaný přepis – model Gemini 3 (flash/pro) – únor 2026]

--- (1985-09-18 Přirozený svět B - četba I (1)_s1_cleaned.flac) ---

Jiný hlas: Já trochu navážu na minulý pondělí, když jste hovořil o nepředmětné skutečnosti, a snažil bych se ukázat takovou paralelu mezi tou nepředmětnou skutečností a přirozeným světem. A to asi v tom... jestli můžu poprosit, ty jsi v pondělí nebyl taky, tak jestli bys to mohl ujasnit trošku, říct o co jde. U té nepředmětné skutečnosti se hovořilo o tom, že když hovoříme o nepředmětné skutečnosti, tak to celé je v podstatě konstrukce té nepředmětné skutečnosti. Ale může dojít k tomu, že nás ta nepředmětná skutečnost může oslovovat. A to samo o sobě také ještě není nepředmětnou skutečností, ale oslovuje nás nepředmětná skutečnost. Dost důležitá věc, která zde byla řečena, je také v tom, že se nějakým způsobem ta nepředmětná skutečnost dávala a my buď na tu výzvu můžeme odpovědět, a nebo nemusíme. To znamená, my buď vůbec můžeme vědět o nějaké výzvě, a nebo vůbec ani nemusíme vědět o té výzvě nepředmětné skutečnosti. A když o nějaké výzvě víme, tak ještě zase může dojít k tomu, že buď můžeme správně odpovědět na tu výzvu, a nebo reagovat nesprávně. To jsou možnosti, které jsou. U přirozeného světa vidím jistou podobnost v tom, že když vypovídáme o přirozeném světě, tak celé to naše vypovídání je konstrukce přirozeného světa. A zase stejným způsobem se s přirozeným světem nějakým způsobem setkáváme a to setkávání je zprostředkováno nějakým způsobem. To znamená, že přirozený svět se také nějakým způsobem dává, stejně jako nepředmětná skutečnost. A my zase reagujeme na to dávání přirozeného světa stejně jako na dávání nepředmětné skutečnosti. A to setkávání není setkání s konstrukcí, stejně tak jako u nepředmětné skutečnosti.

Jestli tedy to je jeden z takových momentů. Dobrý, to je téma. A teď je otázka, prakticky k čemu my směřujeme. Jestli směřujeme k tomu vypovídat, aby naše vypovídání nebylo ta naše konstrukce přirozeného světa nějakým způsobem odpovídala skutečnosti. Což se dopouští některých *faux pas* z hlediska fenomenologie. Když mluvíte o přirozeném světě, tak takhle fenomenologové o tom nemluví. Musíte pak říct, z jakého hlediska o tom takhle mluvíte. Teď jsem myslel na vás, když jsme loni vypovídali, když bylo toto téma, tak se právě rozebírala adekvátnost té výpovědi s tou skutečností. Teď se právě nabízí to, co tou skutečností teda je ve srovnání s fenomenologií. Já bych sem ještě, jestli bych do toho mohl ještě zavést znovu to pondělí. Já jsem se tady snažil na začátku, vy jste mi pak ukázal, že je to pojmově neudržitelné. Nevím tedy, jestli ten problém se vám zdál také neudržitelný, já měl dojem, že s tím problémem jste souhlasil, protože jste to nakonec sám říkal vzhledem k nepředmětné skutečnosti, když jsme mluvili o tom vodníkovi a o tom jevení se, že jistým způsobem se nám...

Hejdánek: Tam ten spor byl čistě o terminologii. Ano, ano. Která sice s sebou nese konotace, které jsme chtěli mít pod kontrolou, ale právě proto ten spor vznikl. Byl to v podstatě spor o to, jakým způsobem to vypovíme, jak to udělat.

Jiný hlas: Takže my bychom měli o tom předmětu nebo u toho přirozeného světa nějak zformulovat to, že je nějakým způsobem dán a že se nám o tom jeví jako vodník, druhému se může jevit jako vrba. To už je potom druhotná záležitost. Šlo mi o tu první fázi, jak se jí zmocnit, jak ji uchopit. A to je ta fáze, že přirozený svět nebo ta vrba nebo jiné věci se nějakým způsobem dávají. Co to vůbec to dávání je. Protože na té další fázi, to znamená toho jevení, tam ty problémy nebyly tak velké. Možná, že při důkladnějším zkoumání by se objevily stejně velké, ale v ten moment nebyly.

Jiný hlas: Tak jestli tomu rozumím, tak je to jako otázka o té povaze dávání se přirozeného světa, případně o té povaze skutečnosti, o které tady říkáš, že v ní jsou ty konstrukce, řekněme naše, nebo ten náš způsob hovoru, který označujeme jako konstrukce.

Jiný hlas: Mám dojem, že u Patočky jsem o tom se jednou zmiňoval, ten vztah nebo ten styk s přirozeným světem, že přirozený svět se dává v jednání, tam je snad, nebo já teď nevím, jak to tam je.

Jiný hlas: No, určitě. To je taky výchozí způsob, ale jistě.

Jiný hlas: Teď mi ale nejde tolik o Patočku, koneckonců to neděláme kvůli Patočkovi, spíš kvůli nějakému problému. Potom možná, aby ten problém byl oboustranně stanoven, tak se mi pořád zdá, že by asi bylo

třeba, tím spíš, když se teda nechceme odvolávat na Patočku a na to, co on označuje těmi slovy *přirozený svět*, tak aby ten problém byl lépe postavený, tak se mi zdá, že by ještě stálo za to říct, co právě pod tím slovem *přirozený svět* rozumíš ty, aby ta otázka vlastně vůbec byla nějak přesně podaná. Když my stále tady hovoříme o tom, že bychom přijímali všichni, že *přirozený svět* je něco, co se nám nějak dává, co nás oslovuje, co je nezávislé na tom, jak na něj reagujeme. Není ale úplně jasné, jestliže nepřijímáme třeba, nebo dokonce asi nemáme úplně jasno o tom *přirozeném světě* označovaném Patočkou, tak jak vlastně vůbec tu tvou otázku chápat, když...

Jiný hlas: Jasně, já vím. U něj je to problém, který se mu, já nevím, jestli se mu podařilo vyřešit, nebo ne. Ale je to asi... Já ten *přirozený svět* chápu jako to, co se dává. Všecko. No, všecko... Já vím, technika se taky dává, konstrukce techniky se taky dává.

Jiný hlas: Ano, ale ty se dávají jiným způsobem zase. Musíte si říct, ne co se dává, ale co se dává tak a tak.

Jiný hlas: Jasně, já jsem to „dává“, já jsem hledal nějaký termín, který by to tak nějak neutrálně mohl podat. Takže to, co se dává a co se mi potom jeví.

Hejdánek: V této chvíli si můžeme pomoci Patočkou, který tady v tom čtvrtém díle, v té první věci, což je *Tělo, společenství, jazyk, svět*, tam v deváté kapitole, která je na straně 444, tam v rekapitulaci problematiky, nazývá to tak rekapitulací, tam říká: „Postavili jsme se na stanovisko fenomenologie metodicky vypracované *Husserlem* a u jeho následovníků, zejména francouzských.“ A teď:

„Fenomenologie je filosofie, která zůstává (chce zůstat) na půdě zkušenosti, na půdě toho, co se dá zakoušet jako originální reality. V tomto smyslu je fenomenologie filosofií konkréce.“ Čili *přirozený svět* je to, co se nám dává jako originální realita. My tady stojíme. Můžeme s tím souhlasit.

Jiný hlas: Já si myslím, že to z toho nevyplývá. Já mám dojem, že tady je věc... Jistěže existují, nebo našly by se u Patočky nebo i u jiných fenomenologů taková tvrzení, že veškerá fenomenologie je fenomenologií *přirozeného světa*, ale přesto by se mi zdálo krátké spojení, když tady Patočka říká, že fenomenologie zůstává na půdě zkušenosti a právě prozkoumává veškeré zakoušení a zakoušené.

Hejdánek: Dokonce ne veškeré, nýbrž jenom zakoušení té originální reality.

Jiný hlas: Je možno zakoušet neoriginální realitu?

Hejdánek: Je, ale právě i tohle je pak předmětem zkoumání. Alespoň přinejmenším si myslím, že by to Patočka spíš interpretoval takto, že ta originální realita je pouze jakýmsi cílem, k němuž máme veškerou tu neoriginální danost převádět. Že v každém případě té neoriginální danosti je tím cílem fenomenologa přivést ten předmět, který se dává takto nepůvodně, neoriginálně, k tomu původnímu dávání. Ale to je celkem jedno.

Jiný hlas: No jo, ale Josefe, tady je ten problém, který jsem taky posledně říkal. Původní dávání. Původně dávat se může třeba hrníček. Dává se stejně tak původně druhá světová válka?

Jiný hlas: To už je pak věc studia, samozřejmě.

Jiný hlas: No, v poměru k původnímu dávání, protože oni opravdu většinu těch analýz, které provádějí, tak provádějí na konkrétních věcech. Na takových jako... No ano, ale že to až vzdáleně potom vztahují třeba na pojem Evropy.

Jiný hlas: To by se muselo opravdu ukázat. Ty analýzy jsou velmi rozmanité a zejména právě analýza takových jsoucna povahy ideální, je věnováno v té fenomenologii nesmírně mnoho práce.

Jiný hlas: Dobrá. Celá poslední *Husserlova* kniha je o krizi evropských věd.

Jiný hlas: Což je spíš blíž té světové válce než hrníčku. Ale co to potom to originální dávání je? Lze hovořit o originálním dávání se *Krize evropských věd* třeba? Nebo o originálním dávání druhé světové války? Přece tady je dost podstatný rozdíl.

Jiný hlas: Samozřejmě, fenomenologie jinak by tento cíl neměla, tak by o tom nehovořila. Ta otázka originality, nebo toho, co se česky sice často opomíná, to slovo originalita, ono je možná lepší říkat původnost, aby to nesvádělo, tak ta skutečně je v tom z těch základních otázek fenomenologie a vykládá se v ní teorie evidence. To je věc, kterou by se muselo analyzovat. V tomhle třeba ten Patočka myslím s tím *Husserlem* nějak moc nepolemizuje v té teorii evidence a to by se muselo přechít u *Husserla*, o čem

vlastně ten Patočka tolik nepíše.

Jiný hlas: No, to je dobré, ale mně jde o to, že ten způsob, kterým se k tomu budeme dostávat, je podstatně jiný u konkrétních věcí jako u těch intencionálních...

Jiný hlas: No právě, to je právě v objevu té fenomenologie. To si právě ten *Husserl* a všichni ostatní libují, že právě díky tomuhle konečně fenomenologie aspoň trochu po *Brentanovi*, po té intencionální psychologii těch *brentanovců*, ale ti, kteří už měli tu samu myšlenku tu fenomenologii přijmout a poprvé ji opravdu provádět, to jest právě zkoumat ty rozmanité způsoby danosti pro rozmanité regiony těch předmětů. Pro rozmanité typy předmětnosti zkoumat, jakým způsobem oni se dávají, a opravdu tedy na základě tohoto převést ty rozmanité způsoby té původní danosti pro různé regiony...

Jiný hlas: Ano, a ty chceš tedy říct, že ta původní danost hrníčku se stolkem bude stejná s původní daností té druhé světové války?

Jiný hlas: V čem stejná? Já jsem naopak říkal, že zkoumají rozmanité ty způsoby.

Jiný hlas: Ta evidence, říká *Husserl*, je takový prožitek, v němž to, co se dává, se dává jako ono samo, jako o samodanosti se někdy říká. A zajisté v tomhle by se řeklo, je jedna i druhá původní danost si podobná nebo stejná v tom smyslu, že se v obou případech dává ten předmět jako on sám.

Jiný hlas: Ještě moment. Tady prakticky dochází ke stejnému problému jako je s tou nepředmětnou skutečností. Když vy hovoříte o kontingenci nepředmětné skutečnosti, může docházet k něčemu podobnému, když se hovoří o dávání, že se věc dává sama o sobě. Může i to dávání té věci být buď konstantní, anebo je to dávání věci taktéž nějakým způsobem kontingentní. Mám dojem, že ten problém se může zavést stejným způsobem sem.

Jiný hlas: a s tímto souvisí teda, já to teď převedu tvrdě na tu naši problematiku těch pondělků.

Řekněme, že v nějaké vesnici by nečetli noviny, neposlouchali rádio a hleděli si svého a žili takovým ideálním životem, aniž by věděli, co se ve světě děje. A najednou jednoho krásného dne, skoro uprostřed léta, najednou v nejužší blízkosti vesnice přes zrající obilí tam přejede 12 tanků. Oni v životě, řekněme ještě navíc, v životě ty tanky vůbec neviděli. No, tak jak se jim ten tank dává sám o sobě? To je šílená potvora, která se tam najednou objeví, a teď záleží na tom, co už vědí předem, jak se jim to vyjeví. Buď se jim to vyjeví jako ďábelská mašina nějaká, nebo se jim to vyjeví jako tank, ale vůbec nevědí, proč se tam objevil. To jest, oni vědí, co to je tank, ale neví, že je válka, nebo aspoň nevědí, že je válka, a najednou je tam 12 tanků. No a zejména teda vůbec nemají páru, že třeba to je osvobození. No, takže to je součást, těch 12 tanků, že je součástí nějakého tažení velkého, manévru nebo nějaké osvobozovací akce, po které už řadu let někteří dychtili.

Tedy a co je ta skutečnost sama? Co je ta originární nebo...

Hejdánek: *Husserl* s oblibou tedy neříká *originel*, nýbrž *originär*. Jo, čili když tady říká Patočka originální, skutečně to slovo trochu může zavádět, a když by se řeklo *originär*, jak Patočka taky někde jinde říká, že, podle *Husserla*, tak už je nám jasno, že tedy nejde o žádnou originalitu, nýbrž o to, co se původně dává.

Jiný hlas: No a teď tank je ovšem produkt techniky. Tank je plnej konstrukcí. Bez konstrukcí nemůže existovat. A on se dává i s těmi konstrukcemi, pochopitelně. No, záleží na tom, jak kdo to slovo dávání bere. Mně třeba se nedává s konstrukcemi, ale jen s tím, co opravdu vidím. To, že zatím je, možná nerozumím úplně přesně slovu konstrukce, ale zdá se mi, že to, že zatím je, že například prostě, já nevím, se tam hýbou kolečka třeba uvnitř, kdyby člověk viděl dovnitř, nebo když vidí venku, že se prostě hýbe tadyhle ten pás a tak, že zatím je jakási konstrukce, řekněme teda teďka v tom doslovném smyslu toho konstruktéra a výrobce toho tanku, tak to vlastně, tahle konstrukce se mně nedává. To bych zároveň byl odborníkem na tvorbu tanků. Jde o to, co se dává, jasněže. Tedy nebo přesněji jde o to dávání. Tak řekněme člověku, kterej o tom nic neví, tomu se nedává ta konstrukce. No a co se mu dává? Nějaká *originär* skutečnost.

Hejdánek: Ovšem ta skutečnost v sobě tu konstrukci má, ať se dává nebo nedává. To jest, ta *originär* skutečnost má tu konstrukci v sobě asi tak, jako má tu zadní stranu, kterou nevidí.

Jiný hlas: To je otázka právě tohleto.

Hejdánek: No má ji v sobě. To dávání se... ne ta skutečnost, řekněme, to, o čem bychom hovořili jako o tom jsoucím tanku.

Jiný hlas: Pro toho, kdo má příslušný technický obzor. Čili když mluvíme o tom dávání, tak už jsme aspoň jednou nohou na půdě subjektivity.

Hejdánek: To určitě, o dávání... no to ne právě! No to já bych popíral, že to dávání nemá se subjektivitou nic společného. Že to dávání v podstatě předchází tomu, než se mi ta věc nějakým způsobem jeví. To dávání má ovšem jiný smysl. To pak se musíme domluvit, v jakém smyslu. Patočka na tomhle nabízí dva pojmy, jo? Možná bude šikovný je zavést: nabízení a dávání. Nabízení a moje otevřenost dohromady plodí dávání. Jestli to takhle přijmeme, tyto slova, možná je to jednodušší.

Jiný hlas: Jo, nabízení a moje otevřenost plodí dávání. To jest v tomto případě prostě pravda, výzva pravdy, to je ta nabídka.

Hejdánek: Ano, ano. To, co se mi nabízí, je v každém případě daleko víc, než co jsem přijal. A když neslyším, tak jsem to prostě nepřijal. Takže to se mně nedalo. Asi takhle. Můžeme tohle rozlišení, je docela užitečné. Takže pokud mluvíme o dávání, tak ta konstrukce se tam ovšem dává tomu, kdo je teda tím konstruktérem nebo...

Jiný hlas: No tak, kam sahá až ta subjektivita? Záleží na povaze subjektu, jak se věc dává?

Hejdánek: No tak ano, v tom, jak jsem to řekl, ano. Neboť já nejsem otevřen těm konstrukcím, já prostě do nich nevidím. Já nejsem ten, který spatří v tanku... je schopen říci, že je to prostě typ takový a takový, jak by byl ten, komu by se dávala ta jeho konstrukce. Nejsem schopen například tu konstrukci...

Jiný hlas: A teď můžeme říct něco jiného o tom nabízení. Zdá se, že ano, protože aspoň přinejmenším, kdyby vedle mě stál opravdu ten konstruktér, a řekli bychom, nebo máme aspoň dost dobré důvody si myslet, že oběma se nám nabízí ten tank zhruba stejně, nehledě na nějaké prostě rozdíly jako toho úhlu pohledu a tak, tak on by, protože je otevřen i vůči teda těm prostě detailům konstrukčním nebo prostě těmhle problémům, tak by to viděl. Jemu by se dávala i ta konstrukce, zatímco mně by se dával prostě takový obraz jako potvory, v které se točí spousta koleček a já se v tom nevyznám.

Hejdánek: Jo, čili můžeme toto přijmout. Já právě bych chtěl rozlišit dvojí dávání – nabízení teda, že? Jednak může být nabízení jen ve sféře vizuální, že? A pak může být nabízení se ve světě řeči, že?

Jiný hlas: To jistě, to je rozdíl, ale obojí je nabízení.

Hejdánek: No ano, můžeme to přijmout. Takže nám oběma se nabízí v tom světě světla nebo tak nějak se nám nabízí jedna a tatáž věc, kterou prakticky bysme neměli vidět, bysme neměli vidět nějaké podstatnej rozdíl, že? To vidět zase jako, co to u Husserla znamená, že? No, ale pak je to, že se nám taktéž nabízí ve světě řeči, že? A tam už se nám může nabízet ta věc úplně podstatně jinak každému, že? A to i když ten druhý bude konstruktér a já ne. To nabízení je jiné.

Jiný hlas: Teda nabízet, nabízí se stejně, že jo? Ale je nám dávána... ano, dává se různě.

Hejdánek: Tak my jsme teď udělali důležitý krok k tomu, abychom se vyhnuli něčemu, čemu se teda fenomenologie vyhýbá, a v tom doufám teda smíme jít ještě kus dál, totiž mluvit o věci o sobě. To nabízení, to je nabízení nám. To se nabízí nám, že? Není žádné nabízení vůbec.

Jiný hlas: To právě že bych se stavěl vůči tomu, že je jistým způsobem nabízení vůbec, že? A v jakém smyslu?

Hejdánek: No, že se věc nabízí, jo? I když se nenabízí mně nebo komu, stále se nabízí. To je právě to, jak jsem o tom hovořil, buď je to nabízení konstantní, anebo nějakým způsobem kontingentní. To je potom postup do nekonečna, poněvadž jestliže z toho nabízení uděláte samostatnou skutečnost bez ohledu na to, že to je nabízení někomu, no tak tady máte novou věc. A i to nabízení by se muselo nejdřív nabízet, jestli to přijmete, nebo ne.

Jiný hlas: Ano, někdo třeba to nabízení... Aby to bylo nabízení do nekonečna.

No možná ne. Je věc a ta se nabízí. Ta se nabízí různými způsoby. Ta se nabízí buď ve světě světla, nebo ve světě řeči. Ta se ještě může nabízet daleko jinými způsoby a my třeba...

Hejdánek: Pokaždý jiné nabízení?

Jiný hlas: Já si myslím, že to je jenom jiný světlo nebo jiná řeč, ale nabízení je tam snad stejný. Proč tomu říkáme potom nabízení?

No tak nabízení stejný... No je to nabízení vždycky úplně v jiný sféře. Jiná sféra, to připustím, ale proč je to jiné nabízení? Ne, ne, tak to jiné nabízení... to nesmysl. To je o tom, že pak bych k tomu dával jiný pojem. Rozumím.

Hejdánek: No a teď jde o to: když tady máte teda věc, o který teda fenomenologie radši nebude mluvit, teda v tomhle smyslu, a ta věc se nabízí našemu přístupu, naší *percepci*, no tak pak to nabízení buď je už nějakým způsobem ve vztahu k nám, anebo není. Pokud není, tak z toho máte věc druhého řádu. A ta věc se pak bude muset zase něčím sama o sobě, bez vztahu ke komu, ta se bude muset zase nabízet někomu, aby to nabízení, ne už tu věc, ale to nabízení první, aby nějakým způsobem *percipoval*.

Jiný hlas: Zkuste to aplikovat třeba na takovým banálním příkladě, dejme tomu třeba syrečku. Teď ty syrečky, ať máme zavřený oči, nebo otevřený, nabízejí zcela specificky jako vůni, určitou vůni, no, ne smrad tedy, ale jako... Teď zkuste na tomhle příkladě vysloveně, co jste teď řekl, jestli by se to dalo takto...

Hejdánek: No tak, řekněme, že my si *objektivujeme* teď, což je fenomenologicky nepřipustné v té konstrukci, ale pro tento případ si to udělejme. *Objektivujeme* si ten smrad jako uvolňování určitého druhu molekul ze syrečku. Tak toto uvolňování je objektivní záležitost nezávislá na tom, jestli to někdo pozoruje, nebo ne. Čili ty molekuly jsou tady nabídkou k vychutnání té vůně.

Jiný hlas: Ale jsou zcela specifickou součástí těch syreček, od nich se nedají nějakým způsobem oddělit, jako nějaká druhá věc, věc druhého řádu.

Hejdánek: No tak vůně je ještě něco jiného. Jakým způsobem jsou součástí, to je těžko říct. Zase *objektivně* vzato: kdyby byly součástí syrečku a neoddělily se od něj, tak nic necítíme. My to cítíme jenom díky tomu, že se oddělily. Za prvé. Za druhé, třeba když máš dva syrečky vedle sebe a přijdeš tam a vonějí, tak poznáš, kterej voní? Kdyby byly součástí, tak bys věděl, že to prostě patří k jednomu nebo k druhému.

No ale mně šlo o to tady, že teď musíme tu vůni taky... řekněme, že to by byla ta nabídka, že ji *objektivujeme* nutně, poněvadž to je nezávislý na tom, jestli někdo čuchá, nebo nečuchá. A když to takto *objektivujeme*, tak sice ty molekuly toho smradu jsou nabídkou toho syrečku, ale ta nabídka sama je opět něčím jako syreček.

Jiný hlas: Kde je ta otevřenost?

Hejdánek: No tady žádná otevřenost není. Jedině tak, že ty molekuly jsou k dispozici příslušným sliznicím. Pokud jsou normální, to je ta otevřenost. Každé sliznici na to zařízené jsou ty molekuly otevřeny. Dávají se k dispozici.

No a teď tady může být sliznice, která na to zařízená není nebo která je vadná. Takže člověk, který nemá čich, tak prostě to necítí. To je zase ten nedostatek té subjektivní odpovědi. Tedy ty syrečky se pak nedávají v té vůni. I když nabízejí pouze.

No a teď můj argument je tento: když ta nabídka má být nezávislá na jakémkoli subjektu, no tak pak musí být *objektivovatelná* naprosto stejně jako ta věc sama, která se nabízí. Čili tady máme druhou věc. No a o tý věci druhý platí, že se opět musí nabídnout, jinak ji nemůžeme zaregistrovat. A tak dále. Takže prostě my bychom se z toho nabízení dostali vůbec k žádné *percepci*. Čili my to nemůžeme takhle udělat. Nemůžeme naprosto *objektivovat* nabídku. Tím popravuju celou interpretaci dosavadní. V našem případě nemůžeme ty molekuly považovat za nabídku. Ta nabídka je něco jiného, než aby to bylo možno takto *objektivovat* na ty molekuly, které se uvolňují z toho syrečku. Prostě to nemá smysl. Tam bychom se dostali do sporu.

Jiný hlas: Mluví se o nabídce věci. Nabídka toho syrečku. Nemluví se o nějaký abstraktní nabídce, ale mluví se o nabídce věci.

Hejdánek: Jistě, jistě. To znamená, že je zde věc a je zde potom ještě nabízení se té věci. A pak je zde moje otevřenost.

A teď jde o to, že to nabízení nemůže být bez vztahu k subjektu. K věci jasně, ale k subjektu. Vy jste toto popíral. Celý ten argument byl vystaven teď jako námitka proti tomu, co jste chtěl.

Jiný hlas: Já tam furt nevidím ten nekonečný regres, ke kterému tam teda dojde.

Hejdánek: No ty molekuly jsou další... je to kus toho syrečku a furt je to ještě objektivní věc, která se zase... Ty molekuly se musejí nabízet.

Jiný hlas: To není kus syrečku. Pocházejí z toho syrečku.

No ne. Tak když já vidím, dejme tomu se mně nabízí vrba nějakým způsobem...

Hejdánek: No počkejte. To byl první náš model, který jsem potom popřel. Ale ten argument přece v tom je: pokud budete tu nabídku považovat za skutečnou bez vztahu k jakémukoli subjektu, tak ta nabídka v podstatě má stejnej charakter jako ta věc sama, která se nabízí.

Jiný hlas: Jestli má stejnej, nebo strašně podobnej, to už je pro mě otázka potom. Ale mně jde o to...

Hejdánek: Ale jakým způsobem ta nabídka se stane nabídkou pro vás?

Jiný hlas: Že já budu otevřenej pro tu nabídku.

Hejdánek: No to už bude danost.

Jiný hlas: A kde je ta nabídka?

Hejdánek: Ve chvíli, kdy vy se otevřete a vezmete to, tak je tady danost. Ne, a co je to ta nabídka, než se otevřete?

Jiný hlas: Co je to? No, ta nabídka je furt nabídkou.

Hejdánek: No tak vám říkám, že když je nabídkou, tak je pak nabídkou stejnou, stejného druhu skutečnosti, jako je ten syreček samej, jako je ta věc, která se nabízí. Jakej rozdíl pak mezi věcí, která se nabízí a nabídkou?

Jiný hlas: Jo, ale on to asi myslí tak, že vezměte si sebe jako subjekt, jako tu místnost, a tu nabídku jako sluneční světlo, které tam neustále svítí, a vy prostě akorát otevřete okno a ten svět vnikne do té místnosti.

Ale dobře, a ta místnost ovšem o tom nic neví, ta to nepřijímá. Tam je jenom okno. To byste musel ještě dávat té místnosti, v tom smyslu, v jakém hovoříme o dávání při zakoušení. My zde hovoříme o dávání, celý ten problém vznikl od nějakého dávání. Říkali jsme, že jestliže zakoušíme něco, tak tomu říkáme, že se nám to dává. Takhle se to slovo dávání používá.

Hejdánek: Slepčovi se nemůže dávat hrníček, že? Zatímco v té místnosti nebo tomu slepčovi se to světlo nebude dávat.

Jiný hlas: Ne světlo, ale...

Hejdánek: No ani světlo. Světlo dávat, to už je problém. Spíš hrníček se nedává.

Jiný hlas: Otevřu to okno.

Hejdánek: To já myslím tohleto. Slepčovi se hrníček dávat nebude, protože se nemůže... tedy zjev hrníčku vizuálně.

Jiný hlas: Ano, samozřejmě. Zatím míním tuhle rovinu dávání, myslím dávání ve světle světla.

Může se mu hrníček dávat ve světle řeči, to už je zase jiná sféra. Ale v téhle sféře se mu ten hrníček nedává, protože on se nemůže otevřít tomu nabízení.

Hejdánek: Nabízení?

Jiný hlas: Ano. A nabízí se mu? Nabízí.

Hejdánek: Já se domnívám, že nevidím protiargument vůči tomu, když řeknu, že se ta věc nabízí a je zde danost mého otevření, tak se mi potom nějakým způsobem ta věc může dávat.

Jiný hlas: No, tak vy zpochybните vůbec smysl rozdělení mezi nabízením a dáváním. Nejdřív jste tímto směrem šel a my jsme vám vyšli díky támhle kolegovi vstříc, že jsme rozlišili po patočkovsku mezi nabízením a dáváním. A teď vy ovšem trváte na tom, že to nabízení tam k ničemu nepotřebujeme. To je jen slovní záležitost. Poněvadž jestliže se ta věc nabízí bez ohledu na jakýkoliv subjekt, to znamená, že to nabízení patří k té věci, že je součástí té věci a je to nezávislé na čemkoliv jiném. K povaze věci patří, že se nabízí. Může se ta věc nenabízet?

Hejdánek: No, když zde nebude světlo, tak se v této sféře nabízet nebude.

Jiný hlas: V této sféře, když je někdo slepý nebo není světlo, tak se vám stejně nabízí, pokud na něj sáhnete.

Hejdánek: Ano, a to je zase jiná sféra.

Jiný hlas: Ale už se vám nenabízí.

Hejdánek: Nenabízí? Pokud svítí světlo a ten hrníček je, tak se ten hrníček nabízí. Jestli tam chcete to světlo, tak to jsou ty další podmínky, které mají ovšem charakter objektivní, jenže ve skutečnosti pro tu věc nerozhodující. Čili je to prakticky stejné, jako kdyby byly subjektivní.

Jiný hlas: S tím bych souhlasil, že jsou to věci, které jsou pro tu věc nepodstatné. To ne, ale bez nich by ta věc ztrácela. Kdyby to světlo nebylo, tak ta věc by ztrácela něco ze sebe.

Hejdánek: No ze sebe... já nechci připustit, že je to věc o sobě, ten hrníček.

Jiný hlas: No počkejte, to je ovšem docela jiná... takže vy nechcete... Já jsem vám právě namítal, že vybočujete z mezí fenomenologie právě proto, že tam mluvíte, jako kdyby šlo o věc o sobě. Co je ta věc? Co je pro ni konstitutivní? To světlo je konstitutivní pro věc?

Je víc těch prvků... je spolukonstitutivní světlo pro věc?

Hejdánek: Já si myslím, že ano.

Protože mně taky přijde v té věci samé to jádro, to jest, že to, co třeba říká *Whitehead*, že nic nelze chápat jako izolované, že všechno má nejbližší, vzdálenější a nejzazší kontexty a že izolovat něco, jako kdyby toho ostatního nebylo, nelze. Čili pak v tom případě je jasné, že nejenom světlo je spolukonstitutivní, ale vůbec celý svět je konstitutivní pro každou jednotlivou věc.

Jiný hlas: Celý svět vždycky... proč zrovna jenom světlo? Gravitace taky.

Hejdánek: Ano, ale to zase netvoří celý svět.

Jiný hlas: Třeba támhle ten Afričan v Keni, tak si myslím...

Hejdánek: Ten Afričan není celý svět, to zase izolujete a abstrahujete. Ale celý svět se nějakým způsobem podílí na konstituci každé jednotlivé věci. Pokud řeknete tohle, tak máte pravdu. Ale pokud tohleto nechcete říct a míníte něco jiného, tak nemáte.

Já bych ten svět zúžil jen na osvětlení té věci.

Jiný hlas: Věc nemá žádné osvětlení. Jen subjekt může mít osvětlení, živá bytost například může mít osvětlení. Hrníček nemá osvětlení.

Hejdánek: No tak já nevím. Ten svět se mi zdá být moc široký, ale nejsem schopen podat protiargument.

Jiný hlas: Já mám dojem, že to slovo konstituovat se tady užívá v trochu jiném smyslu, než jak se užívá ve fenomenologii. Tam by ty konstitutivní momenty nebyly ani tak nějaká jsoucna, jako spíše momenty zakoušení toho hrníčku. Takže bychom nehovořili o tom, že mu dají konstitutivní vztah k něčemu ve světě.

Hejdánek: Ne, já jsem ale v první řadě měl na mysli ty momenty, jako je to světlo a tohleto.

Jiný hlas: No počkej, ale světlo je taky věc ve světě. Museli bychom se dohodnout, zda míníš světlo zakoušené, světlo jako moment zkušenosti, což je pro tu konstituci věci také...

Hejdánek: Já jsem ještě světlo neviděl. O tom jsme se kdysi hádali.

Jiný hlas: Co tedy vůbec můžete vidět?

Hejdánek: Já bych spíš řekl, že světlo nevidím, než abych vysvětlil co.

Jiný hlas: Že si neuvědomujete, že vidíte světlo. Vy máte dojem, že vidíte to, ale vidíte de facto světlo.

Hejdánek: No jo, ale musíme se tedy... budeme tady fenomenologizovat, anebo budeme mluvit obecně? V téhle věci já mám dojem, že fenomenologie není akceptovatelná nebo udržitelná.

Jiný hlas: Jasně, ale je třeba se v každém případě dohodnout, jakým způsobem mluvíme.

Já jsem jenom chtěl poukázat na to, že ten problém s tím, že se na konstituci věci nebo kteréhokoliv jsoucna, třeba zrakově dávaného, podílí celý svět, je pochopitelný v kontextech třeba *Whiteheada*. Ale že to je jiný způsob hovoření o konstituci než ten, který má na mysli Aleš, a že tam ta konstituce, tak jak ji zkoumá fenomenologie, spíše zkoumá tu konstituci ve vztahu k prožívání samotnému, k jakýmisi

momentům toho prožívání, které se jeví jako *konstitutivní* vzhledem k prožívanému. To by byl druhý pojem a je třeba uvážit, není-li to

Jiný hlas: *zesubjektivizování* spíše té věci, když se hovoří o této *konstituci*?

Jiný hlas: *Zesubjektivizování*? To není *zesubjektivizování*.

Jiný hlas: Když se to redukuje na prožívání?

Jiný hlas: To je společné pro všechny, čili to není pro každého jinak.

Jiný hlas: Tím pádem by ta *fenomenologie* do toho měla zahrnout to světlo

Jiný hlas: jako *spolukonstitutivní*. To je zvláštní otázka, co by to bylo to světlo, kde ho v té zkušenosti...

Když řekneme, je světlo, je tma, to je zkušenost.

Jiný hlas: V tomto smyslu ano, ale to je právě to zakoušení. To je to, o čem Aleš říká, že ho nikdy nevidí. To znamená, to je to světlo, které on nepřipouští, poněvadž se zdá, že tím slovem světlo míní fotony.

Hejdánek: To je právě to, že kombinuje dvě roviny. Rovina vědecké konstrukce jsou ty fotony. Pokud to připustíme, pak ovšem světlo vidíme. Poněvadž dokonce nevidíme nic jiného, všechno ostatní konstruujeme. My vidíme jenom fotony. Reagujeme, ale reagujeme jenom na fotony. Na žádnou věc nereagujeme. Všechny věci...

--- (1985-09-18 *Přirozený svět B - četba I (1)_s2_cleaned.flac*) ---

Hejdánek: Tak musíme připustit, že vidíme světlo. Pokud ale ho nepřipustíme, no tak pak jak to vypadá? Jak můžu říct: je světlo, je den nebo je noc, je tma? To konstruuju, nebo to vysuzuju, nebo to vidím? No prostě evidentně, že to vidím. To je zkušenost a zraková zkušenost.

Jiný hlas: Ano, ale je to zraková zkušenost toho, že nic nevidím. A já na základě toho říkám, že je tma.

Když něco vidím, tak na základě toho tvrdím, že je den. Ale nevidím v tom to světlo.

Hejdánek: No právě, v tom je ten úsudek. Naopak, vy vidíte tmu a najednou je vám to divný, že vlastně není tma, tak neoslepl jsem já? To je úsudek. To první je, že vidíte tmu. To je bezprostřední danost.

Jiný hlas: Já nevím, to myslíte jako ještě když je mi kolik měsíců, že vidím tmu první? Tomu nerozumím. Já přece nejdřív, když hovořím o...

Hejdánek: No otevřete oči, uvědomíte si, že jste spal, otevřete oči a je tma. No tak vidíte, že je tma, ne? Jak jste poznal, že je tma?

Jiný hlas: No jo, jak se poznalo, že je tma? Já nevidím tmu, já právě že nic nevidím. Na základě toho tvrdím, že je tma, ale já tmu nevidím. To už je konstrukce.

Hejdánek: Co byste mohl jiného vidět než tmu?

Jiný hlas: Já bych mohl vidět stěny pokoje, kdybych se probudil a bylo by světlo. Ale já je nevidím.

Hejdánek: Počkejte, no jo, ale jak byste mohl vidět ten obraz?

Jiný hlas: No jak by ho mohl vidět? Kdyby bylo světlo, tak by ten obraz mohl vidět. A ne že bych viděl světlo. Světlo je tím zprostředkujícím.

Nestalo se ti taky někdy právě třeba při prudkém oslnění nebo při pohledu do prudkého světla, nebo právě když byla tma a někdo náhle na tebe rozsvítil, že jsi taky nic neviděl? Nic neviděl, a přesto... To se mi zdá úplně, že se to nedá popřít.

Jiný hlas: No, že jsem nic neviděl a už se díváte po pokoji. Ale rozhodně je to jinej způsob nevidění než ve tmě.

Hejdánek: Čím se liší?

Jiný hlas: Liší se v tom, že jednou vidím tmu a jednou světlo.

Hejdánek: Že jednou vidím tmu a jednou světlo.

Jiný hlas: Liší se asi v tom, že když vidím to světlo, tak já se dívám do toho světla. To je tak oslňující.

Hejdánek: No když vidíš tu tmu, tak se díváš do té tmy?

Jiný hlas: To ne. Já se nedívám do tmy. Ale tam, když se otočí někam z toho místa, kde je to světlo, tak já se otočím nazpátek. Neříkám, že jsem viděl světlo, ale řeknu, že jsem viděl něco, co mě oslnilo. Kdežto v té tmě jsem ponořen celej.

Hejdánek: To je přece něco jiného, když vás oslní nějaká svítící věc. To člověk vidí. No to nemusí. Jste ve

světlo. Vidíte, že jste ve světle. Bez ohledu na to, co vidíte, tak ještě navíc vidíte, že jste ve světle. Ve dne, je to ve dne. To je totéž, jako kdybyste řekl, že nelze den vidět.

Jiný hlas: No jo, podívejte se, tak já budu někde ve studiu, kde bude spousta světla a bude noc, a já budu tvrdit, že jsem ve dne.

Hejdánek: To je něco jiného, ale jste ve světle.

Jiný hlas: No, ale nejsem ve dne. Jsem ve světle. To nevím, jak to pochopit.

Jiný hlas: Když se vrátím k té dvojici, o které jsme vyšli, že je možno nic nevidět ve tmě i ve světle, tak zdá se mi prostě, že to přinejmenším znamená, že je tady něco, ať tomu řekneš vidět, nebo ti vadí, že ta tma je viděna jiným způsobem než jsou viděny předměty. To je samozřejmě druhá věc. Ale pokud se dohodneme, že říkáme vidění tomu, co těma očima nějakým způsobem pojmáme, na co ty oči reagují...

Jiný hlas: To už je zase něco jiného, o to by teď tolik nešlo. Ale to, o čem ve skutečnosti v takový běžný zkušenosti, jakou člověk o sobě má, o čem se domníváme nebo co pojmáme očima. Pokud tomuhle řekneme vidění, samozřejmě můžeme zavést jiná slova pro to vnímání tmy a světla.

Hejdánek: No nastejno nic nevidí a reagují na světlo. Říká se tomu *fototropismus*. To i pro *flagelata* některý, který když osvětlíte kus nějaký kádinky nebo něčeho, jenom kousek, tak postupně všechny ty bičíkovci se vám tam soustředí pod tím světlem. A tak dál. Prostě *fototropismus*. To je nějaký způsob otevřenosti vůči tomu světlu.

Jiný hlas: Jde právě o to, že ty věci jsou mi zprostředkovány světlem. To lze připustit, nebo proti tomuhle máte námitku? To, že vidím, je konstrukce po mém soudu.

Hejdánek: To by byla taky zkušenost.

Jiný hlas: Zkušenost, já o tom zatím vypovídám. V té výpovědi to je samozřejmě celá konstrukce. Já to chci zkonstruovat asi tak, jak to je, bez toho se neobejdu. Já chci jenom říct, že to vidění je způsobeno tím světlem, je zprostředkováno tím světlem, že bez toho světla já by ten hrneček neviděl.

Hejdánek: To už je pak rozdíl jenom zcela nepatrný, když budete vykládat o *fotonu*, jak dopadá na sítnici. Ale bez těch *fotonů* byste taky neviděl.

Jiný hlas: Samozřejmě, *foton* je konstrukce, která není součástí té originální zkušenosti. Já chci říct to, co mi zprostředkovává to, že já vidím tmu a světlo. To byly moje námitky, co by to zprostředkovávalo. Kdežto u těch věcí, že je vidím, je to světlo. Kdežto u toho světla, co mi zprostředkovává?

Hejdánek: To je jenom otázka formulace. Na té formulaci mi záleží, že říkáte, že vám zprostředkovávají. Tak můžete říct, abyste viděl, tak že vám to zprostředkovává prostor. Kdyby nebyl prostor, tak to nemůžete vidět. To si vymyslíte ještě tisíc dalších věcí, který vám zprostředkovávají. Jakej to má smysl?

Jiný hlas: Myslím si, že ten prostor je mnohem větší konstrukce než to světlo.

Hejdánek: To vnímáme primárně stejně jako světlo. Prostě napínání svalů, pohyb, chození, to je elementární zážitek prostoru.

Jiný hlas: To není zážitek prostoru.

Hejdánek: Ovšemže jo! Jak byste se mohl hnout dopředu, dozadu, jste ve tmě, zjišťujete tím, jak šmátráte kolem sebe, zjišťujete prostor. To slovo samozřejmě je od toho poodstoupení, od toho *prostora*.

Prostředkujících momentů byste tam našel strašnou řůru.

Jiný hlas: Jedna stránka je, že prostor je konstrukce, a druhá stránka je to, že nějakým způsobem já zažívám prostor.

Hejdánek: Helejte se, prostor je konstrukce, nutně prostor je konstrukce, ale vy nezažíváte v nutnosti prostor.

Jiný hlas: Ne, to ne.

Hejdánek: Vy zažíváte tu bezprostředně vás obklopující rozprostraněnost, která buď je zaplněna něčím, nebo je volná, takže tam můžete šmátrat, nebo nemůžete, zarazí vás to a tak dál. To je zážitek prostoru.

Jiný hlas: Já třeba zažívám to, že tady mě někdo bouchne, tady k něčemu strčím [nesrozumitelně], ale to zažívám jenom nějaké pocity, ale ne prostorovost. Ta prostorovost se teprve ještě vytváří.

Hejdánek: Pocit nemůžete zažívat.

Jiný hlas: No tak pocit... zažívám nějakou akci. Jde mi o to, že nezažívám prostor. Takovýmto způsobem jsem to chtěl vysvětlit, teď nejsem schopen to...

Můžeš prožívat svoji akci. Můžu zažívat... Zažíváme stejně, jako zažíváme čas, prožíváme čas. Myslím, že můžeme zažívat akci, myslím, že prožíváme svou akci. Eventuálně můžeme zažívat akci toho druhého. To spíš toho druhého ano, ale jsme na tom místě, v té akci jsem přímo tam. Ty píšeš, tak jsi schopen sám sebe pozorovat, že píšeš.

Pozorovat, to ještě není prožívat. Ale když už k tomu sednu, jak to člověka zachváťí, jde o ten prožitek činnosti, to je základní věc. To není, že jsem činný, nevím o tom a pak si to uvědomím. A to je prostě přímo v tom.

No jistěže mohu. To by byla pak *onoreflexe*. Jistě, to bys to dělal zcela bezděčně. Jdu ven ze sebe, taky prožívám. To jsou totiž dva sebe. Někdy se o tom u Patočky hovoří o jakémisi rozdvojení. Takže jdu ven ze sebe z toho jednoho, na které reflektuji, nicméně jsem to já.

To by byla potom ještě druhá námitka, kterou mám k té určité reflexi, a jestli transcenduje, nebo netranscenduje, jak jste tady posledně měli. Ale ještě bych se nakonec vrátil k tomu původnímu, k tomu nabízení. Jenom bych chtěl slyšet váš výklad toho nabízení, že se nabízí věc vždy jenom někomu.

Hejdánek: V mém soudu nemá smysl mluvit o žádném nabízení, jestliže to není nic nového proti tomu, co je ta věc.

Jiný hlas: Ano, a mně jde o to, že ta věc se mi nabízí a ještě je další věc, nějakým způsobem se mi potom může dávat. To jsou dvě různé věci. S tím souhlasím. Domníval bych se, že je nějaké nabízení věci, já když se otevřu, tak se mi ta věc potom může nějakým způsobem dávat.

Hejdánek: Přičemž pro to nabízení je nezbytné, aby to bylo nabízení někomu. Ale ten někdo v tom ještě není specifickým způsobem aktivně zapojený. [nesrozumitelné] A dávání je, když už zapojený je, když už to přijme.

Jiný hlas: Takže jistým způsobem připouštíte, že to nabízení je tady předtím, ještě než na ně zareagují?

Hejdánek: No jistě, než reaguje, ale ne než je.

Jiný hlas: Než co?

Hejdánek: Než než je!

Jiný hlas: Co jako to nabízení?

Ne, to nabízení tady není dříve, než je ten dotýčný, komu se to nabízí. Ten adresát... ta nabídka je vespolek s vnějším vždycky někomu. Aby to slovo vůbec mělo smysl. To ne snad, že by se nedalo o tom spekulovat nějak takovýmhle směrem, jako se to zde vede. To samozřejmě jsou věci, ke kterým je možné se dále dopouštět, i když tady už to překračuje rámec *fenomenologie*, tak jak by ji asi Patočka probíral. Ale na každý pád, proč se na tom trvá, že jde o nabídku v tomto smyslu, je to, že vlastně to slovo, jak ta otevřenost, tak to nabízení ztrácí smysl, který jsme se pokusili zavést, jestliže jsou odtrženy od toho dávání. Jedině dávání nám umožňuje hovořit o té otevřenosti a o té nabídce, protože my teprve vůči tomu dávání zpětně, druhotně nebo jakýmsi teoretickým výkonem ty momenty nabízení a otevřenosti dostáváme.

To, co zde říkáme, nabízení a otevřenost, jsou jenom jakýmsi teoretickým podnikem od sebe odtržené momenty něčeho, co ve skutečnosti musí být jedním celkem, totiž toho dávání. A to, že my nějakým způsobem na základě chápání té časovosti toho dávání víme a na základě chápání *potenciality*, co souvisí se svobodou, co souvisí s tím, že součástí mé zkušenosti je, že ačkoli nyní se mi dávají proužky od mých manšestráků, tak bych se mohl spíše soustředit třeba na ty proužky na té ponožce. Nicméně vím, že když tam obrátím pohled, tak zase uvidím ty...

Končí tvá otevřenost, tak končí dávání. Dávání končí tvou otevřeností.

Pozor, ale že právě já, tak jak tu zkušenost popisuji, tak jak ona je, rozumím tomu, že by se mohla...

mohla by být jiná, než jaká je. A na základě toho teprve, na základě toho dávání, které zde nyní mám, a na základě toho, že se mi zároveň dává, že místo ponožek bych mohl prohlížet manšestráky, na základě toho já zde hovořím o stálé nabídce manšestráků nehledě na mou otevřenost vůči ponožkám. Nicméně

hovořit o nějakých jiných nabídkách než těch, které jsou v jakémisi horizontu mého zakoušení... se zdá být trochu nepochopitelné v tom smyslu, že právě tady vzniká otázka, co by taková nabídka měla znamenat nebo kde bychom měli brát právo o ní hovořit.

Takže je možné to slovo užívat v jakési zvláštní abstrakci od toho skutečného prožívání. Je možné hovořit o nějakých nabídkách a neptat se na tom prožívání. Nicméně tak, jak to slovo bylo zavedeno, tak skutečně má smysl právě jenom ve vztahu k tomu dávání se. Nabídka... můžeme hovořit o tom, že něco se nám nabízí tehdy, jestliže jsme schopni nebo je možné to nabízené prostě přijmout. Což by jinak nebyla nabídka.

Jiný hlas: To je to, o čem mluvím.

Hejdánek: V tomhleto teda když to přijmeš, tak potom je jasný, že musíme hovořit o nabídce právě teda jenom vůči teda někomu, nebo vůči nějaké otevřenosti.

Jiný hlas: No ale sám jsi řekl, že ta nabídka tady je, i když mně se nabízí zrovna něco jiného taky současně a já s tou otevřeností teda potom...

Hejdánek: Dává se ti něco jiného.

Jiný hlas: Pardon. Nabízí se mi taky, nabízí se mi spousta jiných věcí, ale mně se momentálně dávají třeba ty ponožky. To jsem chtěl říct. To znamená, že ty kalhoty se mně dávají i bez toho, teda ty ponožky, ty kalhoty se nabízejí bez toho, že by se mně dávaly. To je pravda.

Hejdánek: Možná, že je to jistým způsobem jistě druh nějakého konstantního nabízení. A nabízení to nabízení je nabízení vám. To, co se vám nabízí, se nenabízí spoustě lidí, spoustě živočichů nebo rostlin, kterým se to nenabízí jako vám. Vy jste tady a vám se to nabízí specificky tak jako...

Jiný hlas: To je potom otázka dávání.

Hejdánek: Vám se to nemůže dávat, dokud nejste pro to otevřeni. A vám se to jinak nabízí než psovi, i když věnujete svou pozornost něčemu jinému.

Jiný hlas: Psovi se to taky nabízí, stejně bych se já domníval.

Hejdánek: No proč, jak by se to mohlo nabízet jinak psovi? Prosím vás, jak se nabízí světová válka psovi nebo mouchám ta bitva?

Jiný hlas: Když není schopen se jí otevřít.

Hejdánek: Ale on se jí otevře, on vidí, že se střelí a reaguje na to.

Jiný hlas: Tak se mu nějak dává.

Hejdánek: Ale ne válka jako vám. Prostě on nemá to [nesrozumitelné], v němž se ta válka nemůže jevit jako válka, teda nabízet jako válka.

Jiný hlas: To se mu nemůže, protože on není ve světě řečeno.

Hejdánek: Ale nabízí se mu jako něco jiného, něco jednoduššího. Může se mu nabízet to, že jede tank proti němu, to se mu nabízí a nějakým způsobem se mu dává, něco, co jede proti němu. Ale ta válka se mu nemůže dávat. Stejně jako *Platón* se mu nemůže dávat.

Jiný hlas: Mně se zdá, že ani nabízet se mu nemůže.

Hejdánek: Já se domnívám, proč by se nemohlo říct, že ty věci se nabízejí i těm ostatním? Že pro to není schopen otevřít a potom to nabízení je součástí té věci a máme ten nekonečný regres. Já ten argument nevidím, v tom je asi ten problém. Já proti němu nic nemám. To je těžká věc. Vy prostě držíte to, co vy rozumíte pod tím nabízením. A když my na tom pracujeme, tak to pro vás je takový jenom *flatus vocis*.

Jiný hlas: Sám si vezměte třeba nepředmětnou skutečnost. Tam taktéž tvrdíte, že ta nepředmětná skutečnost se dává...

Hejdánek: Že jsme nerozlišovali mezi nabízením a dáváním. A když to teda zavedeme...

Jiný hlas: Takže máme tady nabízet...

Hejdánek: Zaprvé nepředmětná skutečnost se nám nabízí nebo nenabízí, to je rozdíl od věci. Ta se nám taky nemusí nabízet. Teď další věc je tato kontingence, na kterou jsme narazili. Jak to vypadá ve světě věcí, věcí v tom fenomenologickém smyslu, nikoliv tedy věcí osobních. No prostě a dobře, světová válka se také nabízí kontingentně. Jenomže v jiném smyslu. Psovi se nabízí velmi chudě, kdežto člověku se

nabízí lépe. Člověku neinformovanému chudě, informovanému daleko bohatěji.

Jiný hlas: To by se dalo říct, že to je dávání.

Hejdánek: Ne, to je nabízení. A tak úplně stejně je to s tou nepředmětnou skutečností.

Jiný hlas: Není úplně, právě že ne. Tady si myslím, že je rozdíl mezi tím.

Hejdánek: Tak tady ta kontingence je závislá na subjektu, o který jde ve světě věcí. S čím já bych třeba nesouhlasil. Už to nabízení prostě to už je přiměřený vždycky tomu dotyčnému subjektu.

Jiný hlas: Ale jak je to možné? Jaký je potom rozdíl mezi nabízením a dáváním? Že už v tom nabízení je obsaženo to, že se to mně dává jinak, než se to dává Josefovi?

Hejdánek: No jistě. To znamená, že tím je omezen rajon nebo rozsah, spektrum toho dávání. Nemůže se vám dávat nic víc, než se vám nabízí. A když se toho nabízí málo, tak se vám nemůže dávat víc. To je ta souvislost. Ale vždycky se vám může dávat méně, než se vám nabízí. Takže ještě tedy byla velmi správná ta připomínka kolegy Josefa, že — promiňte, že vás nebudu jmenovat radši — že je to jenom naštipání pojmů, že teda fakticky to je něco, co patří všechno k sobě. My o tom chceme nějak mluvit, tak to musíme nějak od sebe odlišovat, ale to není tak, že by to byly nějaké etapy, které by šly za sebou. To ale jestliže tomu tak je, to znamená, že je tady jakási struktura, kterou musíme vzít vážně, která sice je vždycky nějak přítom, ale proměnlivě. Prostě ten poměr mezi nabízením a dáváním není stabilní. Něco se nám může nabízet v širokém rozsahu a my na to buď vůbec nezareagujeme nebo to vnímáme velmi chudě. To znamená, my redukuje, a to je naše záležitost, to je naše nedostatečnost. Nedáme dost pozor, nejsme na to připraveni, kulturně nejsme na to vybaveni a tak dále. Všechno tam tyhle složky můžou být, které redukuje rozsah toho, co se nám nabízí na něco velmi primitivního, co se nám dává. Ale může tady být taky situace taková, že se nám dává něco, co se nám nenabízí. To je iluze. To je ten vodník třeba.

Jiný hlas: Ale tam se mi něco nabízí, ale dává se mi to jako něco jiného.

Hejdánek: To právě je ta stará diskuse. Mně se nabízí vrba a mně se dává vodník. Prostě my jsme na to slepí, takže se nám vrba nedává, a naproti tomu se nám nenabízí vodník, poněvadž žádný není, ale nám se dává vodník. Víte, já bych vám řekl asi takovou námitku už vůči tomu samotnému slovu nabízí. Vy do něho chcete dát to, že už to nabízení se redukuje podle toho, jakému subjektu se to potom dává.

Proč redukuje?

Jiný hlas: No, tak dochází tam k jistému zúžení potom toho nabízení.

Hejdánek: Vůči čemu?

Jiný hlas: No vůči tomu, komu se to dává. To se právě snažím říct, že to nabízení se buď zužuje pro někoho a pro někoho rozšiřuje. Vodník nebyl dobrou příkladem možná, byl proti... ale podívejte se, co se vám nabízí, když se koukáte dalekohledem, nějakým obrovským *refraktorem* třímetrovým nebo vícemetrovým a tak dále, tak se vám nabízí nějaká věc. Něco se mi nabízí prostě. No a fakticky, do té doby, dokud nebudete vyškoleni, nebudete znát současnou literaturu astronomickou, nebudete znát všechny metody moderní a možnost *spektroskopického* měření a možnost já nevím čeho všeho, že, tak se vám nenabízí *kvazar*.

Hejdánek: Já mám dojem, že se mi *kvazar* nabízí, ale dává se mně něco jiného.

Jiný hlas: Nenabízí, nenabízí. Nabízí se vám prostě to, co tam vidíte v tom *refraktu*ru. To se vám nabízí.

Hejdánek: To se mně dává.

Jiný hlas: No přece skutečně to...

Hejdánek: Dává se, když na to koukáte.

Jiný hlas: Ano, když na to koukám, tak se mi to dává, ale nabízí se mně něco jiného.

Hejdánek: Co tam vidíš?

Jiný hlas: No, to, co se mi dává.

Hejdánek: No a vpravdě, já ti sice rozumím, nicméně stále ještě se ti nabízí daleko víc, než kolik odtud uvidíš.

Jiný hlas: Samozřejmě, s tím souhlasím, že se mě nabízí mnohem víc, než co se mi dává. To tu bylo samozřejmě taky řečeno. Ale já říkám, že když se mě dává něco a já nevím, že je to *kvazar*, tak se mě furt

nabízí jenom *kvazar*. Nic jiného se mi tam a nebo ještě teda, co je okolo něj, se mi nabízí. Že mně se dává pod tím něco jiného potom, to je jako s tím vodníkem. Mně se nabízí vrba, ale dává se mi vodník.

Hejdánek: Ale proč tvrdíš, že se nabízí vrba?

Jiný hlas: No tak nabízí se něco, někomu. A co to něco je... já teda teďka nevím, jestli ten příklad... je to skutečně teda u té vazy to prostě vizuálního vidění. Ano, ten příklad s tím vodníkem a s tou vrbou je jasnej. No tak to se něco nabízí, stejně tak budeme koukat na něco, co se nám nabízí, něco se to bude dávat jako vrba tobě, jako vodník mně. No nebo naopak, to už je jedno.

Hejdánek: Ale to je určitá konstrukce, že vy říkáte, že to je táž vrba, která se jednomu dává jako vodník, jednou jako... to je konstrukce. To se nedává. Ani nenabízí.

Jiný hlas: Když mluvíme o nabízení, tak pak se nabízí nepochybně vrba. Nemůže se nabízet vodník, žádnéj není.

Hejdánek: Ano.

Jiný hlas: No nabízí se vrba. Je to takové soucno jako rázu prostě pohádkových bytostí, musíme zkoumat...

Hejdánek: No tak to jo, ale to vylučujeme, to se dává pak u toho vidění, že.

Jiný hlas: Jasně. Jako nabízí se to v rámci pohádky.

Hejdánek: Ano.

Jiný hlas: V rámci, když jdou kolem rybníka a najednou vidím vodníka, tak to se mi nenabízí vůbec. To je prostě vyloučené. Možná zas, jestli můžu teda přece jenom ještě to... já bych si teda myslel, že zajisté, když mluví o své zkušenosti, tak že bych souhlasil s tím, že se mi nenabízí vodník. Ale zdá se mně teda, že zase kdybychom analyzovali zkušenost řekněme teda nějakého toho venkovana v nějakých těch minulých stoletích, pro kterýho vodník je, tak že pak asi teda bude jako je samozřejmě nějakým zvláštním způsobem jistě jiným než vrba. Nicméně jako opravdu prostě, proč vůbec o něm můžeme hovořit, právě teda proto, že prostě nějakým způsobem jako, ať už jako mýtická bytost či co, ale prostě nějakým způsobem je, tak ten pak, že se teda tomu venkovanovi nepochybně nabízí.

Hejdánek: Jsem strašně vděčnej za tuhleto poznámku. To je ovšem rozhodující argument můj proti *fenomenologii*. Protože to znamená, že položíme-li otázku o té *originární* nebo originální skutečnosti, tak je vidět, že nemůžeme za *originární* považovat ani to, co vidí ten venkovan, ani co se dává tomu venkovanovi, ani to, co se dává nám. Ani jedno není *originární*. Všecko už je pod vlivem té intervence toho, co víme a co tedy přímo nevnímáme.

Jiný hlas: Ano. A tady mám jedinou námitku, a ta je v té věci, že tady přecházíme už do roviny reflexe, kde ta analýza celá, jestli se mi nabízí nebo nenabízí, ta už není v rovině dávání, ale ta už je v rovině reflexe. A ta už je spojena...

Hejdánek: To, co teď tady děláme, no to je reflexe.

Jiný hlas: Ano, samozřejmě. Ale já chci říct jenom to, že se vždycky nabízí něco. Tomu venkovanovi se nikdy nemůže nabízet vodník. To, že on se domnívá, že se mu...

Hejdánek: Teď mluvíme my, nebo mluvíme z hlediska toho venkovana?

Jiný hlas: Z hlediska venkovana se mu nenabízí nic, všecko se mu dává. Poněvadž to, co se mu nedává, o tom nemůže mít *šajn*, že se mu nabízí.

Hejdánek: Ano.

Jiný hlas: Tak potom nemůže Josef říct, že tomu venkovanovi se nabízí vodník.

Hejdánek: Může, poněvadž to je naše rovina reflexe. A my nejsme venkované.

Jiný hlas: Ale jakým způsobem můžeme říct, že se mu nabízí vodník? Jemu se dává vodník. Jemu se něco nabízí, pokud ho vidí, tak se mu dává vodník.

Hejdánek: Nemůže se mu dávat to, co se mu nenabízí. Aby se mu dával, tak se mu také nabízí. To jsme řekli...

Jiný hlas: No tak to je otázka. Ten vodník se mu nemůže nabízet, protože žádnéj není. Ale to on neví. To víme my.

Hejdánek: Ano. Čili to jenom takhle o tom můžeme mluvit v reflexi.

Jiný hlas: No, ale nemůžeme nikdy říct, že se mu nabízí vodník. On ví, takto, vesničan...

Hejdánek: To nemůžeme.

Jiný hlas: Ano, ale to Josef tady říká, že to je váš hlavní argument.

Hejdánek: No jako proti...

Jiný hlas: S tím já vůbec... protože vždycky se mě nabízí jenom něco a nějakým způsobem se mi to potom dává. A nemůže se mě nabízet...

Hejdánek: Stejný argument, symetrický argument, jaký jsem měl proti tomu, že to nabízení se naprosto objektivizuje, takřka jaký, zbaví jakékoli vazby na subjekt a tudíž se stane součástí té věci, která se nabízí. Čili věc a nabízení patří k sobě, nabízení je součástí věci. Že? To je ta námitka moje. Tak teď analogicky bych symetricky namítl, že pokud to dávání by znamenalo nutně už, že tam je to, co se dává, na co se dává, že tam je s tím nabízením... no tak pak teda nemáte vůbec možnost výkladu něčeho, co se dává jakožto iluze. Potom všechno, co se vám nějak jeví, tak by skutečně bylo. A nebo byste museli říct, že se nestaráte o to, co je, a mluvíte jenom o těch jevech. Zůstanete fenomenology. No tady je skutečně problém, kterej umožní snad to *precizovat*. Já bych si to možná chvíli rozmyslel.

Hejdánek: No i do příště, můžeme se k tomu vrátit.

Jiný hlas: No ale tak já mám nakonec dojem, že jsme se trochu shodli v tom, že nabízení je zde a mně se přitom nemusí dávat. Totiž, že já o tom nabízení nevím.

Hejdánek: Ano. Jakmile o něm vím, tak už se mi to dává.

Jiný hlas: Ano. Ale to, že říkám, že se mě to nabízí i předtím, než se mi to dává, je moje konstrukce, že?

Hejdánek: Jistěže to je konstrukce. Ano. A to je zas další argument podle mého soudu, to, o čem mluví Patočka jako o přirozeném světě, to je konstrukce stejná jako to, o čem moderní věda mluví jako o světě.

Jiný hlas: Ano, je to konstrukce.

Hejdánek: To není přirozený svět jako to, co se nám přirozeně dává, nýbrž to je *husserlovská* konstrukce, která může být užitečná v některých souvislostech.

Jiný hlas: Ale vy jste přece na začátku souhlasil s tím, když jsem rozlišil tu věc, že něco jiného je, když já o tom vypovídám, a něco jiného je, když se mi to nabízí. To, co se mi nabízí, není konstrukce.

Hejdánek: Že to je něco jiného, to vám připouštím, jenomže tady platí to, co už kolega tady říkal, že to ale patří k sobě a že jedno bez druhého neexistuje, a že tedy to je v podstatě suš toho argumentu základního proti fenomenologii, že přece jenom je závislá na té empiristické tradici v tom smyslu, že předpokládá, že je možná nějaká percepce, do které neintervenuje žádná myšlenková konstrukce. To je ten problém. To jest, že vůbec je myslitelné mluvit o přirozeném světě jako něčem, co je dáno, ačkoliv to *de facto* bez naší konstrukce není možné.

Jiný hlas: Není možné, není možné o tom takto vypovídat bez té naší konstrukce. Ale bez té naší konstrukce to je asi...

Hejdánek: Ne, není. Protože tohleto může ověřit akorát zkušenost, že to tak je.

Jiný hlas: Ale ne, tohle je přece myšlenková práce, tady zkušenost vůbec do toho nemá co mluvit. To je jenom logika. Tohle je problém logický.

Hejdánek: Logika je v tom, že to spojení toho nabízení, otevřenosti a dávání, v tom já souhlasím jen v ten moment, kdy k tomu opravdu dochází, kdy se mi něco dává, co se nabízí, jsem-li já tomu otevřen. Ale v případě, že se něco nabízí a mně se to nedává, mně se dává momentálně něco jiného, co se mi taky nabízí.

Ale to nabízení podle mě, já se domnívám, zde je, a to, že já to mohu tvrdit, že to tak je, je teda moje konstrukce jistým způsobem, ale ta konstrukce není jenom z ničeho nic, že by byla vytvořena jenom myšlenkově, ale je na základě mé zkušenosti. To, že já teď, že se mi tady nabízí ten hrníček, já pak odejdu do vedlejší místnosti a pak se sem vrátím a on se mi zase nabízí, a tedy on se nabízí a mně se dává.

Nemůžu... já furt říkám, že se mi nabízí, on se nabízí a mně se dává, ne že se mně nabízí, protože to už je potom na svět, tam to už nemá cenu o tom mluvit. Abych možná tedy se vrátil...

Ještě moment, takže v tenhle moment já se domnívám, že je oprávněné hovořit o přirozeném světě ne jako konstrukci, ale něčem, co je přirozeně založeno na tom, co jsme vyvrátili.

Jiný hlas: Právě proto vy zachraňujete to objektovované, v uvozovkách, ne zas v tom fenomenologickém smyslu objektovace, ale to objektovované, to jest na jakémkoliv subjektu nezávislé nabízení.

Hejdánek: To jsem řekl? Nevím. Prostě z toho to teď integrujete, poněvadž těch věcí, které se takto nabízejí, je strašná fůra, takže to nabízení dohromady všeho je přirozený svět. Čili objektovujete přirozený svět tímto způsobem.

Jiný hlas: No skoro, možná, že bych potom měl nějaké námitky, ale s tímhle bych souhlasil, že je zde to nabízení nezávislé tedy na tom subjektu, ale samozřejmě, že to nabízení se může propojit s otevřeností a dáváním.

Hejdánek: Ale vy se neobejdete bez toho, co se nabízí.

Jiný hlas: To se neobejdu.

Hejdánek: Neobejdete, poněvadž to nabízení... nabízení to v sobě obsahuje. To už není něco, co se nabízí, nýbrž to nabízení už vám tady podává něco. Ne to něco, že se nabízí, nýbrž to nabízení...

Jiný hlas: Něco se nabízí. Já míním, že něco se nabízí.

Hejdánek: To nabízení vám to něco nabízí. Ale základ je tady to nabízení. Vy už nepotřebujete to, co se nabízí.

Jiný hlas: Ale to není možné, to nabízení bez toho, co se nabízí.

Hejdánek: Ale je to produktem nabízení. O to jde, že to není možné. Ale co je produktem nabízení? Ta věc. Že věc je produktem... No, to vy takto nepřiznáte, jenom jde o to, že tímhle směrem vy to táhnete. Prostě když to domyslíte, to, co říkáte, tak to znamená toto.

Jiný hlas: Že já se k věci nemůžu bez toho nabízení vztáhnout. Já se nejdříve...

Hejdánek: No jistě, poněvadž jediné to nabízení vám tu věc tady poskytuje. Tam s tím já musím souhlasit.

Jiný hlas: Tím pádem musím... já se domnívám, že... Ale to je v podstatě... v tomto momentě jste ve shodě s fenomenologií.

Hejdánek: Vždyť jo, ta otázka je tedy, když se to provede potom kosmologicky, tohleto, což samozřejmě ve fenomenologii se nedělá. Protože musíte pak přiznat, že i jeden atom druhému se nabízí nějak, dává. A jak to bude tam potom? To jevení, to *fainestai*, se nemůže redukovat na lidskou úroveň.

Jiný hlas: No to nemůže, protože atom se druhému atomu nejeví.

Hejdánek: Jaktože nabízení? Atom se nabízí.

Jiný hlas: No dobře, nabízí se i druhému, ale jestli se mu jeví nebo dává, to je otázka, jak je to terminologicky, co vy tím chcete redukovat u atomu, jak se jeví atom mezi...

Hejdánek: No ano, ne, to je argument, to je takový... No ale myslím, v celku já už bych to v tomhleto měl vyjasněno.

Jiný hlas: To je zajímavé tedy, že vlastně vy jste nejdřív přišel s tou objektovací těch věcí, které se dávají, a teď jste to přesunul na to dávání.

Hejdánek: Objektovace... to jsem také nemínil jako nějakou objektovaci, kterou provádíme my. Ne. Já jsem mínil opravdu to, ty věci nějakým způsobem, že se dávají, nezávisle na tom nabízení, nezávisle na tom, jestli se nám dávají. A nezávisle na tom i jestli jsme. Třeba ano. V tom se rozlišíme. Nabízejí se nám nezávisle na tom, jestli se nám dávají. Naopak, dávají se nám v závislosti na tom, jak se nám nabízejí. Oni se mohou nabízet, i když já tady nejsem. Mohou se nabízet někomu jinému. No dobře, ale mohou se nabízet, když tady nikdo není? Co to je, když tady nikdo není? Jako když všichni odejdeme z téhle místnosti, jestli tady budou? No dobře, a zvířata tady nějaká budou, tak co, nabízejí se? Nabízejí se. No a stejně tak jako nám? Ano, ale akorát že se jim nedávají tak jako nám.

Víte, já ten prvek toho zesubjektivizování chci dát až do toho dávání, ne do toho nabízení. Pro mě to nabízení je plnoprávné pro všechny. Jak pro brouka, tak pro mě základně. Ale tady znova musím opakovat, pak to nabízení a ta věc o sobě spadají v jedno. To nabízení patří do světa o sobě, to se týká věci o sobě.

Jiný hlas: Já tam právě chci ještě rozlišit to nabízení, že je nabízení té věci ve světě. Světla ve světě řeči.

Hejdánek: Takže potom to nemůže spadat s věcí o sobě, protože když je to ve světě světla, tak to musí být taky ve světě psa. Psovi se hrníček nabízí a nějakým způsobem se mu dává. To snad...

Jiný hlas: Tady jde o to, že těch *prismat* tam bude nekonečné množství, čili je zbytečné mluvit o tom světě.

Hejdánek: Jakých teď míníte?

Jiný hlas: Teď mu ten... nabízí se... Vy mluvíte o tom, že je tam to prostřednictví, ta prostředkující funkce. Tak vám říkám, že těch prostředkujících funkcí pak k tomu musíte zařadit celou řadu, proč zrovna jenom světlo?

Hejdánek: Samozřejmě. Já hovořím o tom, že těch prostředkujících funkcí je spousta, jedna je řeč, jedna je nevím ještě co, teď mě nic nenapadne.

Jiný hlas: Tak v tom případě je to jedno, jaké jsou prostředkující funkce, ale to nabízení, nehledě na... prostě je nezávislé na prostředkující funkci, na prostředku.

Hejdánek: Tak to nabízení je vždycky v jednotlivých prostředkujících funkcích.

Jiný hlas: Jak to? Tak to znamená, že pro psa je to jiné než pro mě.

Hejdánek: Ne, ale je to nabízení jako prostředkující funkce světla. Světlo.

Jiný hlas: Ale proč jenom světlo? Taky osvěti psa?

Hejdánek: Ano, osvěti moje.

Jiný hlas: Ten pes může mít jiné prostředkující funkce, skrze které se mu ten hrníček nabízí, které já třeba nemám. S tím já souhlasím.

Hejdánek: Tak to znamená, že to nabízení pro psa je jiné než pro mě.

Jiný hlas: Ne, to nabízení není jiné, ale ta prostředkující funkce toho nabízení je jiná. Ale ne nabízení.

Nabízení, to jsem na začátku namítal, musím si podržet to, že to nabízení je vždycky stejné, ale jednou se mi nabízí...

Hejdánek: Ne, vy to chcete podržet, vy si to chcete podržet, já vám to vymlouval.

Jiný hlas: Na začátku jste, že jsme se strašně dobrali k tomu, že to nabízení je stejné. A já od začátku tvrdím, že to nabízení je závislé na subjektu, kterému se to nabízí, jinak nemá smysl o nabízení mluvit.

Hejdánek: Ne, ale hovořme teď, my hovoříme o nabízení pomocí jedné prostředkující funkce, třeba světla. Nebo pomocí osvěti psa.

Jiný hlas: Osvětí psa, to je taky prostředkující... Ne, ale pes může mít nějakou jinou prostředkující funkci, kterou člověk nemá.

Hejdánek: On má taky to světlo a má své osvěti. To světlo patří k tomu osvěti.

Jiný hlas: Tak to znamená, že to nabízení buď je závislé na těch prostředkujících funkcích, anebo nezávislé. Tak se rozhodněte.

Hejdánek: Toto nabízení...

--- (1985-09-18 Přirozený svět B - četba I (2)_s1_cleaned.flac) ---

Jiný hlas: No, jo, ale přece jenom možná... Jasně, že prostě to, co tu, řekněme, *rozumovou práci*, kterou k tomu, abychom o tom nabízení vůbec mohli začít mluvit, potřebujeme, tak budiž, nemusíme ji omezovat. Ale uvažte sám, zda když opravdu ji do toho zapojíte takovým způsobem, jakože začne být řeč o slunci a kapičkách vody, ta se skutečně nedostane na tu pozici, proti které jste předtím argumentoval, Vašku. Totiž, že opravdu dostanete to nabízení nezávisle vůči tomu, komu se nabízí. Jo? No, to slunce a ty kapičky...

Hejdánek: Nabízení nemůže být nezávislé, když není tam, co by se nabízelo.

Jiný hlas: No ale jasně, ale ještě pak to... ale my jsme dost dlouho tady debatovali o tom, zda můžeme chápat něco jako nabízení nezávisle na tom, komu se nabízí. A zdá se mi, že když se začne hovořit o nabízení jako o slunečních paprscích lámaných v kapičkách vody, tak že tehdy se dostaneme právě na tuto pozici. Na tu pozici, kde máme řeč o nějakém nabízení odděleném od...

Hejdánek: Vůbec ne! Vůbec ne. Především, pokud se to nabízí nám, a pokud my jsme my v tomto století

a v této společnosti, tak pochopitelně se to nabízí nám jakožto vědoucím, vyučeným a tak dále. Takže to patří k nám, co víme a vnímáme. To patří k nám.

A nabízí se nám to teda v tom smyslu, že tady fakticky slunce za spolupráce kapiček se nám nabízí. A my to dáme dohromady s tím, co se nám jeví, co se nám dává jako duha. A my z toho usoudíme, že ve skutečnosti v duze se nám dává slunce a kapičky. Dává. Ale pochopitelně k tomuto dávání – a to je další věc, námitka fenomenologicky vybroušená – že do toho dávání zapojuji, co víme. Jenomže já tvrdím, že neexistuje žádné dávání člověku, do kterého by nebylo zapojeno to, co ví. Čímž tuto námitku vyřazuji. Jiný hlas: Ano, ale já jsem možná tuhle námitku ani nechtěl klást. Dokonce mám dojem v té druhé věci, v té opravdu se zdá, že se prostě rozcházíme, ale že to je prostě věc na analýzu mezi námi, ale opravdu teda na nějaký asi rozsáhlý spor. Já nemám dojem z fenomenologie, že by se v ní... že by právě tuto námitku chtěla klást. Já mám dojem, že to je právě už tím, že je řeč o tom, co jsem tady dnes nazval třeba *ta otevřenost*.

Tak už právě tímhle, že je připouštěno, že to dávání je nějaký děj složitý, v jehož struktuře má své místo právě něco takového, jako o čem se v těch analýzách časového vědomí u Husserla říká *protence*, a co pak třeba Heidegger už dost často nazývá tou *otevřeností*, i Patočka to tak obvykle mívá. Nebo předbírání. Prostě tyhle termíny, které k tomu patří. A co samozřejmě je – to myslím, že by žádný fenomenolog nepopřel – co je formováno naší zkušeností, těmi našimi znalostmi, vědomostmi a tak dál. A tohle, že k jevení jako takovému nezbytně patří.

Hejdánek: Ale proč se pak mluví o bezprostřední zkušenosti?

Jiný hlas: No a teďka *bezprostřední zkušenost* je zvláštní slovo. Já mám dojem dokonce, že zrovna *bezprostřední zkušenost* takhle fenomenologové obvykle neříkají. Patočka to má v řadě textů. Můžeme se k tomu v nějakém kontextu rozlišujícím vrátit. Musí to vyložit. Není to rozhodně nějaký pojem základní. Jistěže v kontextu je možné to užít.

Ale zdá se mi, že nepochybně Husserl v jistém svém období kladl velký důraz na to, že je nějaká taková danost, řekněme absolutní danost, jak se to taky někdy říká... Ten pojem teď nemám tady. Ale danost, vůči níž ty mé předchozí znalosti, to *a priori*, prostě není tak důležité. Danost, danost. To speciálně má na mysli ty danosti toho vědomí, ty imanentní danosti. A tohle je Patočkou všude, kde se s ním kdo potká, kritizováno. I mnohými ostatními fenomenology. Je to kritizováno od té doby, po válce.

Už v té první verzi *Přirozeného světa* už to tam je. A dokonce zdá se mi, že Patočka právě tuhle svoji verzi fenomenologie už odvozoval od té ústní nauky a od těch pozdějších prací Husserlových z těch třicátých let, kdy totiž Husserl sám vlastně rozhodně na to už neklade ten důraz, který na to kladl ve starších spisech. Už v *Kartesiánských meditacích* to opouští a v *Krizi* už na to neklade důraz vůbec. To někde Patočka o těch obměnách Husserla a o té historii Husserla samotného má podanou.

A zdá se mi, že tohle možná opustil už sám Husserl. Do jaké míry to reflektoval a do jaké míry se toho veřejně zřekl, to je otázka. Nicméně zdá se, že Patočkův dojem byl, že už to opustil sám Husserl. V každém případě to opustili skoro všichni fenomenologové jako pokračovatelé. Zejména právě tím pojetím historičnosti, které pak jak Patočka, tak Heidegger vnášejí. Nicméně ten Husserl taky pod Heideggerovým vlivem se k tomu taky obrací. Totiž, že právě i ten Husserl v těch obtížných problematikách, do kterých se pozdní Husserl pouští, v problematikách takzvané *pasivní geneze*. Je to myslím nej přesněji popsáno v sedmé kapitole Patočkova *Úvodu do Husserlovy fenomenologie* o vnitřním vědomí času, kde právě říká, jak ten Husserl ve snaze nalézt tuto absolutní danost, to, co se právě skutečně jenom dává a jak my se nepodílíme na tom dávání.

Hejdánek: Nabízení třeba, je lepší, ne?

Jiný hlas: Ne, v tomto případě na tom dávání. Na nabízení se nemusíme ani obvykle podílet v tom smyslu nějakého aktivního podílu. My jsme tam přítomni.

Hejdánek: Vy jste řekl "to dávání", že je bez našeho nějakého přispění.

Jiný hlas: Že se nám dává něco, co my... jak zněla ta formulace, myslím teda, pana doktora, že prostě by ta fenomenologie hledala nějakou tu *Ur-Heimat*, kde právě to davané, to, co se dává, prostě by nebylo

podmíněno mými předchozími znalostmi, žádným jiným, co by se tam projevovalo. Tak, jak ten Husserl právě na té cestě za touto absolutní daností z těch analýz toho časového vědomí prostě ztroskotá. To tam skutečně, to bych kdyžtak mohl někdy povědět.

Hejdánek: To je výborné, to je téma pro vás! K tomu se schválně hned reflexi...

Jiný hlas: Ale je to z těch heideggerovských textů, no ale to nevadí.

Hejdánek: Řeknete nám předem, my se pokusíme...

Jiný hlas: Je to v té sedmé kapitole, těsně před těmi třemi tečkami, kterými tam Patočka odděluje tu svoji, ty svoje poznámky k tomu výkladu toho...

Hejdánek: To je tedy to, co vyšlo na pokračování ve *Filosofickém časopise* a potom jako skriptum.

Jiný hlas: Doufám, že je to sedmá nebo šestá kapitola, ale je to tam u časového vědomí, tohle. No něco tady s tím dělalo, o co tady jde, o tom ještě tím není nic řečeno, že tady jde o to, co...

Hejdánek: Co chce tady pan kolega? To uvidíme teprve.

Jiný hlas: A zdá se mi právě, že ti fenomenologové tak, jak dneska působí, tak že skutečně od toho mínění, které, proti němuž vy kladete námitku nebo které popíráte, tak že oni od něho ustupují. Že právě ta historičnost, jak na ni klade důraz Heidegger a pozdní Husserl pak taky, že má především ten smysl právě rozumění tomu, že ta otevřenost je čímsi historicky podmíněným a ne absolutním, že je právě proměnná, a tomu právě pak oni říkají...

Hejdánek: Znamená to tedy, že přirozený svět je v různých historických chvílích různý?

Jiný hlas: Ano, takhle to Patočka rozhodně doslova píše.

Hejdánek: Výborně! Ale to je *all right*. A proč tedy v jednom z posledních textů, ne ještě pak jsou další, ale v tom *Doslovu k přirozenému světu* tam mluví o tom naivním? Co to je?

Jiný hlas: No, to je vážný problém. Já vím, že já bych teď nebyl schopen říct.

Hejdánek: Teď se tam zapoj.

Jiný hlas: A tady bych měl jedinou námitku vůči tomu, a ta je zase v tom, že přirozený svět jako konstrukce se samozřejmě historicky mění, ale přirozený svět, který se nabízí, se nemění.

Hejdánek: Jenomže přirozený svět žádný není, to je jenom konstrukce, tvrdím já.

Jiný hlas: No, a tak jak je vůbec možné, že se mi dává tady nějaký hrneček a já ho vidím a pak se mi znovu dává, tak co se mi to dává? Se mi dává konstrukce?

Hejdánek: Ale ne, jenomže to, co se vám dává, tam je spolukonstituováno věcí i konstrukcí. Ano, z vaší strany. Prostě vy jste v tom účasten a jste v tom účasten ne jenom jako percipující, nýbrž také jako reflektující.

Jiný hlas: No, ale to, co se nabízí, není konstrukce.

Hejdánek: No pochopitelně, že ne.

Jiný hlas: No tak můžu hovořit o tom, co se nabízí, a to můžu nazvat právě tím přirozeným světem. A to není konstrukce.

Hejdánek: No dobře, ale to můžete tak nazvat, pochopitelně, ale pak je pro každého jiný.

Jiný hlas: To nabízení není jiné, to nabízení je stejné.

Hejdánek: Jak to, že ne? Vždyť to dávání je jiné. Jestliže připustíte, že se to historicky mění, tak se to musí nutně měnit od člověka k člověku.

Jiný hlas: Co se historicky mění? Ta konstrukce. Ta konstrukce.

Hejdánek: A ne.

Jiný hlas: No to právě já nepřipouštím. Ta konstrukce samozřejmě se mění. Totiž přirozený svět se vyměňuje, konstrukce se nemůže měnit, ta se vyměňuje. Intencionální předmět jako... Ale jde o to, že já zastávám, já se domnívám, že ten přirozený svět jako konstrukce, ten se vyměňuje. Ale přirozený svět jako nekonstrukce se nemění.

Hejdánek: Žádný není.

Jiný hlas: No to právě jsem ukazoval na tom hrníčku, že jste sám přiznal, že to, co se mi dává, to, co se nabízí, není konstrukce. A já hovořím o tom, co se nabízí jako o tom přirozeném světě. A to není

konstrukce.

Hejdánek: Podívejte, dobře, ale to je naprosto vymyšlené, co říkáte, a to je právě ta konstrukce, proti které namítám, to je proti zkušenosti. Fakticky, co to je hrníček? Jestli myslíte na to, co to je pro fyzikální, chemický a já nevím jaký popis, tak je to konstrukce. A pokud myslíte, že to je něco, z čeho můžete pít, tak je to zesubjektivněné právě tím, že to je něco, co má určitý smysl ve vašem osvětí, ve vašem světě, v kterém žijete, v tom úzkém světě, ne v tom objektivizovaném světě vůbec.

Ten hrníček prostě pokud by přistoupila bytost, která nejí a nepije, tak by nechápala, pokud by neviděla, co s ním kdo dělá, tak by nechápala, co je hrníček.

Jiný hlas: No to já nepopírám.

Hejdánek: No tak a co tedy je to, co je nezávislé, co je pro všechny stejné? Co to je? Když o tom začnu vypovídat, tak už dělám konstrukce. Ale o to nejde, co to je na tom hrníčku? Jak je ten hrníček součástí přirozeného světa, když tam nepustíte ani konstrukci, ani to, že já to piju? Tak co z toho zbude, z toho hrníčku? Vůbec nic! Tam nezbyde nic. Protože vy jste ten lidský význam odfiltroval a ten objektivizovaný fyzikálně-chemický význam jste odfiltroval taky, co ještě zbude?

Jiný hlas: Ale já když ten hrníček uchopím do ruky, teď se z něho napiju, tak já neuchopím konstrukci.

Hejdánek: Uchopíte.

Jiný hlas: Ale já ho uchopím... něco, co se mi nabízí, abych já ho třeba uchopil, nebo se mi to nabízí tak, abych to viděl, aby se mi to dalo.

Hejdánek: No tak to je přesně ten význam, o kterém pan doktor říkal, ten význam řekněme toho příručního jsoucna.

Jiný hlas: Ale nemusí to být jenom jako příruční jsoucno, já se na to můžu jenom dívat, on se mi nabízí.

Hejdánek: Ale no jistě, o tom to přece je. Vždyť se vám to dává, díváte se, ale to není, že příruční nemusíte brát do ruky. To je o tom, že to je význam pro vás.

Jiný hlas: Význam, to už je samozřejmě jenom pro mě.

Hejdánek: No ne, ale ten hrníček prostě nic jiného není, než buď je to ten význam pro vás, a nebo je to to, co popisuje objektivní věda. Co ještě jiného to může být?

Jiný hlas: Já hovořím o takovémto momentu, já nebudu říkat hrníček, ale já budu říkat něco. Protože když už řeknu hrníček, tak už je to spojeno s tím, že se z toho dá pít a tak dále. Ale já budu hovořit o tom, že se něco nabízí, že já potom...

Hejdánek: To je slovní řešení, tím si nepomůžete. Poněvadž něco je ještě abstraktnější než hrníček. To, že o tom hovoříte jako o hrníčku, to už je otázka reflexe. Já se vás ptám, co z toho hrníčku zbude, když odfiltrujete tu antropickou složku a když odfiltrujete také tu objektivizovanou složku fyzikálně-chemickou nebo tak dál. Co tam z toho zbude?

Jiný hlas: Ale kde já provádím tuhle redukci?

Hejdánek: No vždyť jste řekl, že ten přirozený svět tady je, nezávisle, stejný pro všechny. A to ostatně lze dokumentovat u Patočky tady v tom...

Jiný hlas: Ano, já se domnívám, že to tak je.

Hejdánek: No tak co je na tom hrníčku stejné pro všechny? když odfiltrujete to, co je tam pro vás speciálně, co je tam jenom pro lidi, co je tam jenom eventuálně pro lidi určité kultivovanosti, určité civilizace, a co je tam pro nižší zvířata a tak dál. A co je tam pro objektivizující vědu? Když tohleto odfiltrujete, aby to bylo stejné pro všechny, to znamená nezávisle na všech, tak co tam ještě zbude?

Jiný hlas: To je otázka potom celé analýzy.

Hejdánek: Počkejte, stačí naznačit jenom směr, nemusíte to provádět v celé knize. Ale stačí naznačit. Já tvrdím, že nic.

Jiný hlas: To ne.

Hejdánek: Když odfiltrujete to, co o tom říká konstruuující a objektivizující, matematizující moderní věda...

Jiný hlas: Váš původní příklad s tankem a lidmi, kteří v životě tank neviděli. Uvidí, ten tank se jim nějakým způsobem dává a tam mají odfiltrovány všechny tyhle...

Hejdánek: Dobře, to se jim dává, ale to jsme nechali stranou. Jde o to, co je tank pro všechny stejně, ať vědí, nevědí, pro psy a tak dále. Stejně, to jest nezávisle na tom, jestli je to pes nebo venkovan nebo voják. Co tam z toho je? A když ještě zároveň odstraníte všecko, co o tom může říct technika...

Jiný hlas: Ale podívejte se, tady je otázka, jestli lze hovořit, jestli je to pro všechny stejně. Vy sice říkáte, že ten přirozený svět je pro všechny stejně, ale ten přirozený svět se všem nabízí stejně.

Hejdánek: Který přirozený svět?

Jiný hlas: Přirozený svět jako nekonstrukce se všem nabízí stejně.

Hejdánek: Co to je, ten přirozený svět nekonstrukce? To je vaše konstrukce. Čili je to konstrukce.

Přirozený svět nekonstrukce.

Jiný hlas: Podívejte se, když o něm mám vypovídat něco, tak musím mít nějakou konstrukci přirozeného světa. Ale já zatím jenom hovořím na základě té zkušenosti...

Hejdánek: Na jakou zkušenost se můžete odvolat, když chcete konstruovat ten přirozený svět? Když říkám, že to je konstrukce, tak říkám, že to je jenom konstrukce. Ne že samozřejmě, když o tom mluvíme, tak že musíme...

Jiný hlas: Já se domnívám, že té konstrukci odpovídá něco, co není konstrukcí.

Hejdánek: Dobře, tak ukažte, na základě čeho můžete něco takového tvrdit?

Jiný hlas: Mně se nějakým způsobem dává ten hrníček, já odejdu, vrátím se a dává se mi zase.

Hejdánek: Jak se vám dává? To mluvíte obecně. Poukažte na to, jak se vám dává jinak než fyzikálně, chemicky...

Jiný hlas: To, co se mi zde dává, tak já řeknu, že něco se mi zde dává jako hrníček, pak se vrátím a dává se mi to stejně zase jako hrníček, který se mi dával předtím. Tak to něco je pro mě ten přirozený svět, co se nabízí. To, co se nabízí...

Hejdánek: To není přirozený svět. To, co se vám dává, je hrníček, ze kterého se dá pít. To není žádný přirozený svět.

Jiný hlas: Já neříkám, že je to přirozený, já říkám, to, co se nabízí, to něco je přirozený svět. A to, co se dává, je hrníček.

Hejdánek: Čím se liší tohleto od té *Ding an sich*?

Jiný hlas: O té nemůžu říct.

Hejdánek: A o tomhle také ne. To principiálně nemůžete. To je prostě hypostaze a ještě navíc nevyplněná.

Jiný hlas: Když se vydáte tím směrem. Já se asi také tak nějak trochu domnívám, že o té věci, která se nabízí a nabízí se prostřednictvím nějaké té funkce, o té věci – nevím, jestli budu něco schopen říct – ale jsem schopen vypovídat o té věci, která se nabízí skrz nějakou tu funkci zprostředkující. O samotné věci, to asi opravdu bude ta věc o sobě nějak. K té se bez toho nabízení o té věci vůbec nic říct nemůžu. Ta věc se vždycky v první řadě musí nabízet.

Hejdánek: Vy ani o tom nabízení nemůžete říct nic.

Jiný hlas: O nabízení ne, ale o té věci, která se nabízí.

Hejdánek: Dokud se vám to nedá...

Jiný hlas: Dokud se mi to nedá, tak ani o tom nabízení té věci nemůžu nic říct, samozřejmě. To je z konstrukce, že musíme předpokládat nějaké nabízení, rozdílné od dání. To je ta protilogika. Tam se nemůžete odvolávat na zkušenost.

Hejdánek: Zkušenost vám dává jenom to, co se dává, a nikoliv co se nabízí.

Jiný hlas: Mám nějakou zkušenost a logicky z toho odvodím ten závěr.

Hejdánek: Čili tam platí logika. A nemůžete si vymýšlet tak, aby to bylo v rozporu s logikou.

Jiný hlas: Právě na základě toho bych se domníval, že by se potom mohlo hovořit o přirozeném světě. Vypadá to tak, že by ten přirozený svět mohl zredukovat na dvoje. Buď na ten svět sám o sobě, anebo o ten svět, který se nabízí.

Hejdánek: Ten první případ je nesmysl, ne? Protože pročpak mluvit o přirozeném světě.

Jiný hlas: Takže se vezme ta druhá možnost. To znamená, že to je ten svět, který se nabízí pomocí těch

zprostředkujících funkcí.

Hejdánek: Protože o tom nic nevíme, to je naše konstrukce, že se nabízí. O tom můžeme vědět jenom, když se dává. Takže my vlastně mluvíme o světě, který se nabízí, jenom tak, že usuzujeme z toho, co se nám dává. Co se nám dává? Dává se nám přirozený svět? Pak se ale dává každému jiný a v každé době jiný. Čili žádný důvod pro předpoklad, že to, co se dává každému jinak, ve skutečnosti je jedno nebo totéž. Aspoň ne v této rovině uvažování. Něco jiného je v antice, tam vy jste před chvílí řekl...

Jiný hlas: Ale to je konstrukce. Celý tento pochod je založený na tom, že musím mít nějakou zkušenost s tím, a logicky z toho potom odvodím takovouto věc.

Hejdánek: Tak to odvod'te. Já vám řeknu, že to je konstrukce. Konstrukce je to, co se mi dává, a nikoliv přirozený svět.

Jiný hlas: Konstrukce je to, co se mi dává. A já z toho dávání a ze zkušenosti dávání toho světa usuzuji na to, že i když se mi to nedává, tak že je přirozený svět, který se nějakým způsobem nabízí.

Hejdánek: Dobře, no a pak to musí podlehnout logické kontrole a kritice. A tam to nemůže obstát. Pak jste na tom stejně jako tradiční metafyzika, která konstruovala modely. Tak vy podobně vykonstruujete model přirozeného světa. To můžete logicky. Ale na čem založíte své tvrzení, že ten přirozený svět skutečně je? Jste na tom úplně stejně jako ty středověké typy, které říkaly, že nejdokonalejší bytost by nebyla nejdokonalejší, kdyby neexistovala.

Jiný hlas: Podívejte se, já vám dám úplně stejnou námitku. Když se díváte na ten hrníček, když se vám dává nějakým způsobem ten hrníček, tak vy chcete popřít, že se ten hrníček nenabízí, že to je jenom konstrukce?

Hejdánek: Vůbec nechci nic popřít.

Jiný hlas: Jakým způsobem můžete tvrdit, že ten hrníček se tady nabízí?

Hejdánek: Když budete říkat, že ten hrníček je stejný pro všechny lidi a pro všechny zvířata a eventuálně jakékoli...

Jiný hlas: Já netvrdím, že je stejný. Já říkám, že se nabízí ten hrníček pomocí těch zprostředkujících funkcí stejně mně, zvířatům a tak dále.

Hejdánek: Jak se může nabízet stejně, když není stejný?

Jiný hlas: Nabízí se něco stejně. To znamená, ten hrníček dřív, než vůbec se s námi dostane do kontaktu, on je furt jiný, ale nabízí se jako stejný.

Hejdánek: To je základní omyl. Prostě nejenom, že se nedostaneme k hrníčku, jak je sám o sobě, nýbrž on prostě sám o sobě je různý a nabízí se nám stejně. Tak ne, to ne.

Jiný hlas: To jste mě teďka úplně převoral. Ale bylo to tak, ne? Já jsem říkal tuhle věc, že o té věci o sobě hovořit nebudeme, budeme hovořit jenom o něčem, co se nějakým způsobem nabízí. A to nabízení pomocí těch zprostředkujících funkcí je pro každého stejné.

Hejdánek: No, to je jako když budeme mluvit o věci o sobě, to je úplně totéž.

Jiný hlas: No to už ne. Protože já nějakým způsobem... mně se nikdy nedává věc o sobě, ale mně se vždycky dává ta věc nabízená.

Hejdánek: No jo, jenomže to nabízení je o sobě. Pak nevím, proč se bráníte proti věci o sobě, když to nabízení máte taky o sobě. Když to nezávisí na nikom, je to pro všechny stejné, tak je to o sobě. Nabízení o sobě.

Jiný hlas: Co by z toho pak plynulo?

Hejdánek: No ne, z toho vyplyne... jakmile to tam je, tak to znamená, že to nabízení spadá vjedno s věcí o sobě a jsme ve staré metafyzice.

Jiný hlas: No to nespadá s věcí o sobě, protože o té věci o sobě nic říct nemohu.

Hejdánek: Vy tady totiž celou tu dobu předpokládáte, že ten hrníček je jednoznačná skutečnost. A to je ta chyba.

Jiný hlas: Jednoznačná skutečnost...

Hejdánek: A to nabízení tedy, že je to jednoznačné nabízení. A to není pravda právě. Žádná takováhle

jednoznačná skutečnost neexistuje. To je omyl, předsudek staré metafyziky. O to jde. Každá skutečnost, se kterou přijdeme do styku, je mnohoznačná. Ne jen jeden význam, jeden smysl té skutečnosti je správný a ostatní jsou nesprávné.

Jiný hlas: Když se mě snažíte furt plést dvě roviny, a to je tu rovinu nabízení a dávání. V úrovni dávání samozřejmě, že ta skutečnost není jednoznačná. Kdežto v té rovině nabízení chcete říct, že je ještě mnohoznačnost?

Hejdánek: No jistě. V rovině nabízení je mnohoznačnost, ale pak je ještě další mnohoznačnost v rovině dávání.

No guláš, to se vám může zdát. To se zatočí hlava, když vylezete na Petřín, a když si zvyknete, tak vám ani Eiffelka nebude vadit. Je to komplikované.

Jiný hlas: Jak mohu usuzovat na to, že i v tom nabízení je mnohoznačnost? Z čeho na to chcete usoudit?

Hejdánek: Já vám to ještě zkomplikuju tím, že nejenom se nám věc dává mnohoznačně, nejenom, že se nabízí mnohoznačně, ale je mnohoznačná.

Jiný hlas: A co to je, že je mnohoznačná? Že se dává, ne? Tak co to ale znamená pro vás, že je mnohoznačná?

Hejdánek: Je prostě... je to okol. Každá věc je okol.

Jiný hlas: To nevím, co to je.

Hejdánek: To je taková příšera z Ibsena, z *Peer Gynta*. Nemá tvar, ale vaří se to tady kolem a prostě děsí to, ale nemá to nahoře, dole, prostě nic.

Jiný hlas: Já jsem ochoten přistoupit na to, že ta věc se mi dává nějak mnohoznačně.

Hejdánek: To nemůžete jinak.

Jiný hlas: Že se nabízí mnohoznačně, to už je otázka. Jak jste na to přišel? A že je mnohoznačná, to už mi úplně uniká. Nevím, jak k tomuhle chcete dojít, že je mnohoznačná. Co to je? To je ta věc sama o sobě, která je mnohoznačná?

Hejdánek: Podívejte se, přesně řečeno lze říci, že bez nabízení, a dokonce bez dávání, žádná věc neexistuje. Když bychom sundali dávání, tak nic nezbyde. To by měl fenomenolog radost, ale já to myslím úplně jinak.

Jiný hlas: No ne, tak když se domníváte, žádná věc o sobě není... Když teda událost nereaguje na nějakou událost, tak jakoby ta událost nebyla, protože na ni nikdo...

Hejdánek: Ne, to není ten argument. Ten platí taky, ano, to je jeden důvod, ale ten argument je v něčem jiném. Totiž na tom, vezměte jakoukoli věc, jakoukoli skutečnost. Pokud nejde o nepředmětnost, o ryzí nepředmětnost, tak pro každou skutečnost v tomto světě platí, že na její skutečnosti se podílejí jiné skutečnosti. Že prostě k tomu, co jsou, že to jejich, co jsou, je spolukonstituováno jinými věcmi.

Takže podle toho, které věci se konstituují víc a které méně na tom, co jsou, podle toho to je. A protože kdo má vybírat, které se... To je prostě závislé na mnoha proměnných okolnostech. No tak to, co je, vlastně není, nebo to, co je, je mnohoznačné. Si vyberte, co chcete raději říkat.

Prostě abychom o něčem řekli, co je to samo o sobě, to je *nonsens*. To je prostě falešný směr vypovídání nebo usilování myšlenkového. Každá skutečnost je tím, čím se stává na základě kontextu, v kterém se vyskytuje.

Tím také vyložíte, já vám to usnadním, tu podivnou věc, jak se chová světlo. To je přesně ono. U světla nemůžete říct ani, že to je vlnění, ani že to jsou korpuskule. Prostě je obojí v různých souvislostech se jeví tak nebo onak. A to jenom víme o dvou možnostech, ale ono nepochybně jsou další kontexty, v nichž se jeví třeba ještě jinak. A to platí o každé skutečnosti.

Není nic, světlo samo o sobě nezávisle na vlnách a na korpuskulích, že byste mohl říct, že se to sice jeví jednou tak, jednou tak, ale ve skutečnosti... ne, tohleto ve skutečnosti neexistuje.

Jiný hlas: Ano, ale tohleto všechno, co zde říkáte, tak to je až ve světě řeči. Tam vzniká ta mnohoznačnost té věci.

Hejdánek: Ne. Tam teprve se dobíráme toho, že ta věc je mnohoznačná. Toho že. Ale ta mnohoznačnost

je tady od samého začátku. Ta umožňuje, aby svět byl tím, čím je. Protože každá skutečnost se naváže, nebo se dotkne, nebo si ji vezme, nebo spíš spolukonstituuje, dotvoří danou skutečnost podle svého. A svět vypadá tak, jak na sebe ty skutečnosti působí a jak se navzájem dotvářejí.

Jiný hlas: No, ale tak je to vždycky v nějakém kontextu, že je tam mnohoznačnost té věci. Jiný kontext zase bude znamenat jiný význam.

Hejdánek: Jiný význam, ano. A není nic vespuhu, co by dělalo toho společného jmenovatele těch jednotlivých kontextů.

Jiný hlas: Společný jmenovatel toho, co se v těch kontextech různých různě jeví. Jasně.

No, počkej, ale ta moderní věda tvrdí, že to jsou všechno naložené energie v sobě, že jo no, počkej, ale já teď nejsem schopen... ale abych se ještě držel toho hrnku, jak já teda potom mohu hovořit o různých kontextech té věci?

Hejdánek: No to je způsob naší mluvy a ten musíme překontrolovat. Ta mluva je ovlivněna tou *metafyzikou*. My jsme si navykli mluvit o tom jako to, co se hýbe, že se nehýbe, jak to formuloval jednou tímto paradoxním způsobem Rádl, panečku, když říkáme: „No to, co se vyvíjí...“ Co to je to, to, co se vyvíjí? No to, co se vyvíjí, zůstává stejné od začátku, jinak bychom nemohli mluvit, že se něco vyvíjí. Čili my v řeči už sugerujeme, že tam je něco, co se nemění. A to je ta blbost právě. Je jenom ten vývoj.

Jiný hlas: Ano, ale mně v ten jeden moment třeba hrníček teď pro mě je mnohoznačný. Mohu z něho pít, tak se mně dává, tak je mnohoznačný. Mohu ho použít jako podstavec pod pivo a tak dále.

Hejdánek: Kočka ho použije jako krmítko...

Jiný hlas: ...z kterého se může napít, moucha jako přistávací plochy a tak dále.

Hejdánek: Ale moucha nemá páru, že se to dá vzít do ruky a napít se z toho. Nemá páru.

Jiný hlas: Ale to, že já teď budu říkat, že se mně ten hrníček nějakým způsobem dává tak, že ho vidím, že je tady na stole, tak já se domnívám, že aby se mně ten hrníček takovýmto způsobem mohl dávat, tak se musí nějakým způsobem nabízet. To, že se nabízí potom úplně někde jinde a mluvím o tom hrníčku a říkám, že na něm přistává ta moucha, že byl na stole a tak dále, tento způsob dávání je už jiný, než když ho teď vidím, když se mně takto dává. Chci hovořit jenom o tomto přímém – no, přímém, teda zprostředkovaném – o tomto způsobu dávání. Nechci hovořit o způsobu dávání jiném. Chci hovořit o tom způsobu, že mně se ten hrníček dává tak, že je teď postavený na stole, a ne že může sloužit jako přistávací plocha nebo že může být daný pro psa a tak dále. V tomto případě potom hovořím o tom, že je zde něco, co se nabízí pro všechny stejně. To znamená, že se to nabízí i pro Josefa, pro vás, pro psa, který by tady byl, nebo pro kočku.

Hejdánek: Pro psa jinak než pro nás. Dává se potom jinak.

Jiný hlas: Dává se potom jinak. A nabízí se, já se domnívám... to prostě jinak nemá smysl mluvit o nabízení. Tady ty všechny argumenty jsme vyčerpali. Podívejte se, pro toho psa, když bude potom někde jinde, už se to asi těžko bude dávat. On má dejme tomu nějakou paměť, no tak se mu dává... to je zbytečné tohleto zabíhat do takovýchto... Nevím, proč by se nemohl nabízet stejně psu, jako se nabízí mně, a dávat se mu ale různě. Nevím, proč zavádět ještě takové to zúžování nebo tu redukci, kterou provádí prakticky ten hrníček sám tím pádem.

Hejdánek: Ne, kdo provádí tuhle redukci, že mně se dává jinak, než se dává tomu psovi? Že se nabízí jinak než tomu psovi? Kdo provádí tuhle?

Jiný hlas: Existence psa.

Hejdánek: Ta dávání neomezuje, nýbrž ta rozšiřuje. Když ten pes tady nebude, tak se to nebude ani nabízet. Existence psa podle mě určuje to, že se mu dává jinak ten hrníček, ale ne, že se ten hrníček nabízí psovi. Dává se mu, když si ho všimne. A když si ho nevšimne a je tu a chrápe, tak se mu nenabízí. Když řeknete, že se něco nabízí, tak je to vždycky nabízení toho něčeho a nemá to vliv na to, jestli ten druhý...

Jiný hlas: Ale to není pravda vůbec! Vy jedete furt dál...

Hejdánek: Já vás poslouchám, ale chci vám říct, že tam nevidím ten moment říct, že se to tomu psovi

nabízí jinak než mně.

Jiný hlas: Jemu se to nemůže nabízet jako vám. Cožpak jste viděl psa, jak pije z hrníčku? Jdeme do praxe – a takhle si nalakne?

Hejdánek: No to ne, ale to je dávání. Já se vám snažím právě říct, že pro psa se to nemůže nabízet stejně jako pro vás.

Jiný hlas: Dávat se mu to.

Hejdánek: Dávat, když si toho všimne. A když si toho nevšimne a chrápe, tak stejně, i když chrápe, tak se mu to nabízí. A nemůže se mu to nabízet jako vám, protože je to pes a tím pádem není schopen to vzít do pacek. Já se vám jenom snažím říct, že v tom nabízení nevidím, že by v tom byl obsažen ten, komu se to potom dává. To nabízení je vždycky nabízení té věci.

Jiný hlas: No, to nevidíte dobře. V tom případě to nabízení je součástí hrníčku jako *věci o sobě*. No, to jsem přece říkal, že to nabízení je zase spojeno s tím zprostředkujícím...

Hejdánek: Zprostředkující je ten pes!

Jiný hlas: Ne, zprostředkovat to vědomí. Jakmile tam dáte zprostředkující nějaký činitel, tak pak tam musíte dát taky to osvětí toho psa.

Hejdánek: Osvětí psa, ano. A to znamená, už je to závislé na tom, jestli je to tak či onak. Jestli je to pro psa, jestli je to svět psa nebo kočky třeba nebo mravence. Čili i to nabízení pak je pokaždé jiné, když je zprostředkované. Anebo je něčím ještě před tím zprostředkováním – a pak je to součást *věci o sobě*, kterou tam hypotetizujete neprávem, nelegitimně. Žádný takový, když není *věc o sobě*, tak nemůže být ani žádné nabízení o sobě.